

A hazai foglalkoztatás tragikus helyzete és az okok vizsgálata

Pavics Lázár

**Készült a
„ZÖLD GAZDASÁGÉLÉNKÍTÉS – Környezetgazdászok kiútkeresése”
című kutatás keretében**

**a Foglalkoztatási és Szociális Hivatal megbízásából
a Gazdasági és Szociális Tanács felkérésére**

Budapest, 2010. július

Lélegzet Alapítvány • 1075 Budapest, Károly krt. 3/a. • www.zoldneklennimegeri.hu

A kuratórium tagjai: Vida Gábor akadémikus (elnök),
Dr. Kemény Attila, Dr. Kerekes Sándor, Dr. Ligetvári Ferenc, Dr. Novák Ágnes

A hazai foglalkoztatás tragikus helyzete és az okok vizsgálata

Tartalom

<i>Bevezető</i>	386
<i>1. A statisztikai adatok elemzése</i>	386
<i>2. Az EU-csatlakozás hatása a foglalkoztatás alakulására</i>	387
<i>3. A külföldi működőtőke szerepe a hazai foglalkoztatásban</i>	391
<i>4. A válság hatása a munkaerőpiacra</i>	394
<i>5. A reálgazdasági foglalkoztatási szint meghatározása</i>	395
<i>6. A hazai munkaerő-piac szakmai-minőségi helyzete</i>	397
<i>7. Az agrárfoglalkoztatás specialitása</i>	399
<i>8. A munkára készítés negatív jelenségeinek felszámolása</i>	399
<i>9. A szociális rendszer reformja</i>	400
<i>10. Az adó- és támogatási rendszer átalakításának szükségessége</i>	401
<i>Összefoglalás</i>	402
<i>Melléklet</i>	405

Bevezető

A rendszerváltás előtti viszonylag magas foglalkoztatási szintet a hiánygazdaság rendszerének sajátosságain túl alapvetően két tényező tette lehetővé. Elsőként a KGST keretében lebonyolódó erősen védett külkereskedelem, ezen belül a rubelelszámolás kötöttsége és a rubel viszonylatú exportunkban a magas feldolgozottságú termékek nagy aránya. A második tényező: a hazai fogyasztásban magas arányú volt a hazai termékek súlya, főleg az élelmiszerek és könnyűipari termékek terén.

Az 1990-es rendszerváltás óta, de az utóbbi időben különösen, a magyar nemzetgazdaság egyre erősödő fő kérdése a most már krónikussá váló **alulfoglalkoztatás**. A rendszerváltás okozta szerkezeti kiigazítás türelmi időszakát már régen túlhaladtuk. Az eddig alkalmazott, a foglalkoztatás növelését célzó intézkedések legjobb esetben is csak átmeneti és részleges sikerrel jártak. A hazai kihasználatlan élők munkája hasznosítása a lehetséges felemelkedésünk legfontosabb tényezője. Nagyságrendjét tekintve, a mintegy **másfél millió főt** kitevő kihasználatlan munkaképes korú inaktív lakosság a legnagyobb potenciális nemzeti erőforrásunk, ráadásul ez szociális oldalról egyre halmozódó terhet gördet maga előtt. Az ország egyre növekvő, társadalmi szintű belső szétszakadását csak a foglalkoztatás erőteljes növelésével kerülhetjük el, és érdemi forrást teremthetünk hazánk anyagi, valamint szellemi felemelkedése érdekében. Napjaink válsága tehát a foglalkoztatás terén most már azonnali cselekvést követel meg.

1. A statisztikai adatok elemzése

Történelmi visszatekintés

Az 1929-es nagy gazdasági válság Magyarországot is súlyosan érintette. Az akkori kormány néhány jelentős intézkedést hozott a munkanélküliség enyhítésére, például drasztikusan megszigorította a könnyűipari termékek importját, melynek következtében az országban fejlődésnek indult e termékek gyártása. Ez főleg női munkaerőt foglalkoztatott, ami a családok szerény megélhetését biztosította. Ma a nemzetközi egyezmények tiltják az import közvetlen korlátozását. Közvetett módon viszont van lehetőségünk az import visszaszorítására, a hazai termékek előnyben részesítésére. Például a jó minőségű hazai élelmiszer kiszoríthatja a rosszabb minőségű importot megfelelő minőségvédelmi és fogyasztóvédelmi intézkedésekkel. Másik példa az energiahatékonyság javítása, amely hazai munkaerőt igényel és csökkentheti az energiabehozatalt, ami az összes importunk legnagyobb tétele.

A XX. században Magyarország a legmagasabb gazdaságilag aktív népességet **1977-ben** érte el, ami **5777 ezer főt tett ki**, de mivel akkor gyakorlatilag nem volt munkanélküliség, így ez a foglalkoztatottak létszámával vehető azonosnak. Az 1980. évi munkaképes korú népesség (15-59 év közötti) adatából, 6538 ezer főből kiindulva, **az 1977. évi foglalkoztatási ráta 88% körüli értékre** adódik.

Az 1990. évi foglalkoztatási helyzet

A hosszú idősorok KSH-adata csak a gazdaságilag aktív népesség számát adja meg, ami a foglalkoztatottak és a nyilvántartott munkanélküliek együttes adatát tartalmazza.

Az adatok az 1990. évi KSH évkönyv szerint „a regisztrált munkanélküliek számát 1987-től tartalmazzák”. A gazdaságilag aktívok számát az 1990. évi KSH évkönyv 5496 ezer főben közölte, ezzel szemben a 2008. évi évkönyv 1990. évre 5108 ezer főben adta meg a gazdaságilag aktívok számát. A Magyar Statisztikai Évkönyv 1990-es adata szerint ebben az időszakban a regisztrált munkanélküliek éves átlagos létszáma 79 521 fő volt. Ezekből az alábbiak szerint kiszámítható az 1990. évi foglalkoztatottak száma: az 1990. évi módszertan szerint 5496 ezer gazdaságilag aktív főből levonva 80 ezer munkanélkülit, **5416 ezer fő volt a foglalkoztatottak száma 1990-ben.**

A 2008. évi módszertan szerint viszont **5028 ezer fő volt a foglalkoztatottak száma** 1990-ben; 5108 ezer gazdaságilag aktív fő, levonva 80 ezer munkanélkülit.

Az 1990. évi, akkori, a munkaügyi fejezetben lévő, a gazdasági ágak szerinti osztályozás jelentős mértékben eltér a maitól, ami az összehasonlítást megnehezíti. Az aktív keresők számát gazdasági ágak szerinti csoportosításban adja meg összesen 4467,3 ezer főben a népszámlálás 2%-os megfigyelése alapján, ráadásul január 1-i állapot szerint.

Az 1990. évi foglalkoztatási adatok összehasonlíthatóságának módszertani és egyéb problémáit mutatja a napokban megjelent „Magyarország 1989-2009” KSH kiadvány, amelyben az 1990. évre 4880 ezer főben adja meg foglalkoztatottak számát azzal a megjegyzéssel, hogy ez az adatsor a többitől eltérően a **15-74 éves népességre vonatkozik és szakértői becslésnek minősül.** Az **1. mellékletben** megtalálható táblázat a 15-64 éves népesség foglalkoztatottsági és munkanélküliségi adatainak eddig meg nem jelent, hosszabb idősorát mutatja be.

2. Az EU-csatlakozás hatása a foglalkoztatás alakulására

A hazai foglalkoztatás alakulására az EU-hoz történő csatlakozás folyamata jelentős hatást gyakorolt. Ezt a folyamatot két szakaszra célszerű bontani.

Az első szakasz az 1994. és 2003. évek közötti időszak. Az 1994. évi I. törvényben kihirdetett csatlakozási feltételek szerint Magyarországnak az ipari termékek terén több lépcsőben, de 2000-ig le kellett építenie az EU-ból és a csatlakozó országokból érkező áruk előtt a vámokat és egyéb korlátozásokat, a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek esetében pedig 2004-től épültek le ezek (1. táblázat). Ez aszimmetrikusan történt, számunkra hátrányosan, mert döntően a hazai védőintézkedéseket kellett leépíteni.

1. táblázat: Az 1994. évi I. törvény a Magyar Köztársaság és az EU között, a magyar vám leépítésének ütemére

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Ipari vámszint	100%	90%	75%	60%	45%	30%	15%	0%
1% engedélyezési illeték	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
2% vámkezelési díj	2%	2%	1%	0%	0%	0%	0%	0%
3% statisztikai illeték	3%	2%	1%	0%	0%	0%	0%	0%

Ezen kereskedelmi jellegű védőintézkedések lebontása következtében a költségvetés óriási összegű bevételektől esett el, beleértve ezek áfa-befizetési vonzatát is. Szakmai számítások szerint az 1995-ben 100 milliárd Ft összegű kiesés 2001-re 1136 milliárd Ft-ra dagadt, mindezeket 2002. évi összehasonlítható áron számolva. Ez a bevétel-kiesés évi több százezer munkahely létesítéséhez, illetve fenntartásához szükséges összeggel volt egyenértékű.¹ Így azt a költségvetési bevételt, amely addig az import megadóztatásából származott, most — az importot mentesítve —, a hazai bérre és fogyasztásra helyezték át, ami a hazai hátrányt multiplálta, vagyis mintegy megkétszerezte.

Közismert, hogy az 1990-es években az akkori EU országok hazánkat fejlődő országnak kezelték és ezért a legtöbb ipari termékünket vámmentesen exportálhattuk. Ebből sok hasznunk nem volt, mert a KGST piac megszűntével a hazai ipar nagy része felszámolódott. Az EU által előírt vámterhek leépítése, ráadásul a vámpótlék szerencsétlen ütemű leépítése felgyorsította a piacnyitást, melyre a liberális dogmával terhelt privatizáció is rásegített.

Ezen intézkedések foglalkoztatási hatását a 2. táblázat szemlélteti.

2. táblázat: A foglalkoztatottak száma gazdasági ágak szerint 2003-ig (ezer fő)

Ágazati kód ISIC code	Gazdasági ág	1994	2003	Változás 1994 és 2003 között
A+B	Mezőgazdaság, vad-, erdő-, halgazdálkodás	327,6	215,2	-112,4
C	Bányászat	39,2	12,8	-26,4
D	Feldolgozóipar (1989-1990 ipar)	888,8	925,5	36,7
E	Villamosenergia-, gáz-, gőz- és vízellátás	108,3	68,2	-40,1
F	Építőipar	201,0	299,4	98,4
G	Kereskedelem, javítás	467,4	553,1	85,7
H	Szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás	110,6	139,4	28,8
I	Szállítás, raktározás, posta és távközlés	314,5	303,2	-11,3
J	Pénzügyi közvetítés	72,9	72,8	-0,1
K	Ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás	125,6	265,9	140,3
L	Közigazgatás, társadalombiztosítás	320,2	295,4	-24,8
M	Oktatás	338,6	329,0	-9,6
N	Egészségügyi és szociális ellátás	239,0	267,2	28,2
O–Q	Egyéb közösségi, személyi szolgáltatás; egyéb tevékenység	197,2	174,8	-22,4
A–Q	Ágazatok összesen	3751,5	3921,9	170,4

(Forrás: Munkaerő-felmérés, KSH évkönyvek)

A fenti adatok szerint a hazai gazdaságban 1994 és 2003 között összesen 170 ezer fővel nőtt a foglalkoztatottak száma, főleg hazai belső piacot ellátó tevékenységeknél. Kiemelendő, hogy a feldolgozóiparban, amely a külső piaci versenynek leginkább kitett tevékenység, és a külkereskedelmi termékforgalom 97%-át adja, mindössze 36,7 ezer fővel nőtt a

¹ Ez alatt természetesen *nem* az értendő, hogy az adott helyzetben ennyi munkahelyet létre is lehetett volna hozni.

foglalkoztatottak száma a számunkra megnyíló EU piacának ennél jóval nagyobb lehetősége ellenére. Más országok ezt a nemzetközi piaci lehetőséget nagyobb mértékben használták ki. A KSH és az EUROSTAT adatai szerint 1994 és 2003 között a 15-74 éves népesség foglalkoztatási rátája Magyarországon mindössze 2,5%-kal nőtt, ezzel szemben az EU15 országokban 10,0%-kal emelkedett a magasabb foglalkoztatási szint és a jóval nagyobb bérek ellenére.

A második szakasz a teljes jogú csatlakozástól, 2003-tól 2008-ig terjedő időszak. 2009 már a válság éve volt, amiről külön pontban számolok be.

3. táblázat: A foglalkoztatottak száma gazdasági ágak szerint 2003-tól (ezer fő)

Ágazati kód ISIC code	Gazdasági ág	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Változás 2003-tól (ezer fő)
A+B	Mezőgazdaság, vad-, erdő-, halgazdálkodás	215	205	194	191	183	174	41
C	Bányászat	13	14	15	15	15	9	4
D	Feldolgozóipar	926	894	869	865	872	871	55
E	Villamosenergia-, gáz-, gőz- és vízellátás	68	64	65	68	64	57	11
F	Építőipar	299	309	315	322	331	310	-10
G	Kereskedelem, javítás	553	546	586	582	592	585	-32
H	Szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás	139	149	154	157	156	157	-18
I	Szállítás, raktározás, posta és távközlés	303	296	285	301	302	287	16
J	Pénzügyi közvetítés	73	80	80	80	84	95	-22
K	Ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás	266	273	276	283	283	307	-41
L	Közigazgatás, társadalombiztosítás	295	299	298	299	285	289	7
M	Oktatás	329	333	323	323	316	311	18
N	Egészségügyi és szociális ellátás	267	269	263	270	260	249	18
O–Q	Egyéb közösségi, személyi szolgáltatás; egyéb tevékenység	175	171	178	175	184	179	-5
A–Q	Ágazatok összesen, ezer fő	3922	3900	3902	3930	3926	3879	43
	Ebből:							
	Ipari szektor	1306	1281	1264	1269	1281	1247	59
	Szolgáltatás	2401	2415	2444	2470	2462	2459	-58
	Egyéb	215	205	194	191	183	174	41

(Forrás: Munkaerő-felmérés, KSH évkönyvek)

A 3. táblázat adataiból látható, hogy a külpiaci versenynek kitett feldolgozóiparban 2008-ra 2003-hoz viszonyítva, a foglalkoztatottak száma 54,7 ezer fővel (5,9%-kal) csökkent. Ezzel szemben a kivitel, melynek 97%-át a feldolgozóipari termékek teszik ki, euróban számolva, ezen idő alatt 92,6%-kal nőtt (4. táblázat).

4. táblázat: A külkereskedelmi termékforgalom alakulása (millió euró)

	2003	2008	%
Kivitel	38 096	73 380	192,6
Behozatal	42 263	73 700	174,4

(Forrás: KSH, külkereskedelmi statisztika)

Tehát számunkra rendkívül kedvezőtlen szerkezeti változás történt.

A hazai agrártermékek az EU15 országok támogatási szintjének 2004-ben csak 25%-át kaphatták meg, ami évente 5-5%-kal nöhetett a nemzeti erőforrás lehetőségének függvényében. Az agrárpiacon egyenlőtlen feltételekkel való megnyitása is 41,1 ezer fős munkahelyvesztéssel járt. A belső kereslettől függő ágazatokban a foglalkoztatás növekedése az államháztartás finanszírozási lehetősége által behatárolt belső kereslet függvényében alakult.

Hazánkban ezzel a ténnyel az alulfoglalkoztatás problémája a 2004. évi csatlakozásunk óta egyre égetőbbé vált. **2003-tól 2008-ig** a foglalkoztatás számunkra egyre tragikusabb helyzete rajzolódik ki. Ez különösen szembeszökő a többi EU országhoz viszonyítva, mert ezen időszak alatt csak hazánkban csökkent a foglalkoztatottak száma (lásd annak az összehasonlíthatóságát ténylegesen mutató **foglalkoztatási ráta alakulását**). A 2. mellékletben csatolt táblázat adatai szerint hazánkban a 15-64 éves népesség foglalkoztatási szintje az EU27 országokhoz viszonyítva, Máltát kivéve, a legalacsonyabb volt 2008-ban. A 2008-as foglalkoztatási ráta alakulását célszerű a 2003. évihez, a csatlakozást közvetlenül megelőző évhez viszonyítani. E két időpont között, annak ellenére, hogy hazánkban már 2003-ban is alacsony volt a foglalkoztatási ráta, 2008-ra további **0,3 százalékponttal csökkent**.

Országcsoporthoz viszonyítva vizsgálva, az EU15 vagyis a gazdaságilag fejlettebb országok eleve magasabb **foglalkoztatási rátája** 2,8 százalékponttal nőtt (a 2003. évi 64,5%-ról 2008-ra 67,3%-ra). Az EU-27 országok foglalkoztatási rátája 3,3 százalékponttal nőtt (a 2003. évi 62,6%-ról 2008-ra 65,9%-ra). A két gazdasági csoport közötti növekedési különbözetről az a következtetés vonható le, hogy az alacsonyabb foglalkoztatási rátájú országok foglalkoztatási szintje gyorsabban nőtt. Ez viszont még inkább megkérdőjelezi hazánk foglalkoztatási szintje lemaradásának okát.

Magyarország foglalkoztatási szintjének lemaradása még nagyobb mértékű, ha azt a világ fontosabb régióival hasonlítjuk össze (5. táblázat).

5. táblázat: Foglalkoztatási szerkezet hazánkban és a főbb gazdasági régiókban (2008)

	EU27	USA	Magyarország
Népesség (ezer fő)	490 592	304 060	10 045
Gazdaságilag aktív népesség, ezer fő	238 437	154 287	4 209
Foglalkoztatási ráta 15-64 éves, %	65,9	70,9	56,7
Nők foglalkoztatási rátája, %	56,3	65,6	50,6
Egy főre jutó GDP, vásárlóerő, euró	25 100	38 800	15 742

(Forrás: EUROSTAT 20/2010-Statistics in focus, KSH évkönyv, 2008. év)

A fentiekből látható, hogy a számunkra mérvadó EU27-ek foglalkoztatási rátája is csak 5%-kal maradt el az USA-tól 2008-ban.

Ugyanezt más mutatóval vizsgálva, vagyis a **foglalkoztatottak számának** ezer főben kifejezett, a vizsgált időszak alatt történő változásával mérve (lásd a 3. mellékletben szereplő táblázat adatait) a következő fontosabb megállapításokra jutunk. Országcsoporthoz viszonyítva az EU15-ök országaiban a foglalkoztatottak 2003. évi 164,8 milliós tömege 2008-ra 177,1 millió főre, vagyis 12,3 millió fővel nőtt. **Az EU27 országokban** a foglalkoztatottak

2003. évi 205,6 milliós tömege 2008-ra 221,8 millió főre, vagyis **16,2 millió fővel nőtt**. Az EU12-ekben, vagyis a csatlakozó országokban a foglalkoztatottak 2003. évi 40,8 milliós tömege 2008-ra 44,7 millió főre, vagyis 3,9 millió fővel nőtt. Ezen idő alatt **egyedül Magyarországon csökkent** a foglalkoztatottak száma, **43 ezer fővel**.

Megmagyarázhatatlan, hogy a csatlakozás piac- és foglalkoztatás-bővítési folyamatának kedvező hatásából miért csak hazánk maradt ki. Erre érvnek nem fogadható el az adók és járulékok viszonylag magas szintje, amikor a hazai fajlagos bérköltség a gazdaságilag fejlettebb EU országok harmada, illetve negyede. A feldolgozóipari munkaerőköltség 2007-ben hazánkban viszonylag alacsony szinten volt, a németországinak mindössze 21,5%-át tette ki.

A bért közvetlenül terhelő adókat, vagyis a személyi jövedelemadót és társadalombiztosítási járulékok szintjét **2007-ben** összevontan vizsgálva, a GDP százalékában kifejezve (lásd a 4. mellékletben szereplő táblázatot), a következőket állapíthatjuk meg: Magyarországon a 20,7%-os szint az EU27 súlyozott átlagához, 21,7%-hoz viszonyítva 1 százalékponttal alacsonyabb, a versenytársnak beharangozott szlovák 14,3%-os szinthez képest viszont magasabb.

A foglalkoztatási ráta mellett a GDP volumenének a 2001. és 2008. években, de különösen 2007-ben és 2008-ban történő alakulása jól mutatja hazánk növekvő lemaradását a régióban. Magyarország GDP volumene 30,4%-kal nőtt 2001 és 2008 között, ezzel szemben Csehország 40,3%-kal, Lengyelország 38,3%-kal, Szlovákia 62,2%-kal, Szlovénia pedig 40%-kal növelte nemzeti termékét. Még súlyosabb az ország jövedelemtermelő képességének a helyzete, ha a GNI alakulását vizsgáljuk. Sajnos a GNI adatok feldolgozása és közzététele több év késleltetéssel történik.

Ilyen állapotban érte hazánkat a válság, ezért súlyosabban érint bennünket.

3. A külföldi működőtőke szerepe a hazai foglalkoztatásban

Több gazdasági szakember a hazai foglalkoztatás problémájának feloldását, vagyis az alulfoglalkoztatás megszüntetését a külföldi működőtőke tevékenységének erőteljes támogatásával képzelte el. Ezért bár röviden, de ezt a változatot is megvizsgáltam.

A külföldi érdekeltségű vállalkozásoknál dolgozók száma 1997-ben félmillió fölé emelkedett, és azóta hasonló szinten ingadozik, ezzel szemben a befektetett működő tőke állománya – euróban kifejezett összege – többszörösére nőtt.

A KSH az 1995 és 2002 közötti időszakban a külföldi működőtőke hazai adatait rendszeresen és részletesen elemezte, valamint kiadványaiban közzétette, melyet elemző részletességgel utoljára 2004-ben publikált. Ezek az elemzések szinte minden fontosabb adatot tartalmaztak. Így a foglalkoztatásra vonatkozó adatok is hozzáférhetők voltak. A külföldi működőtőke foglalkoztatási adatai ebben az időszakban, a külföldi cégek által történő erőteljes privatizáció folyamatában, a reálisnál jóval szebb képet mutattak. Ugyanis *a külföldiek általi privatizáció nettó módon nem növelte a foglalkoztatottak számát, hanem döntően csak átcsoportosítás történt belföldiről külföldi tulajdonba*. Ezen belül azonban további foglalkoztatáscsökkentés történt, amit csak szakágazati mélységű adatokkal lehet bemutatni.

Például a villamosenergia-ipari privatizáció következményeként az ott dolgozók átlagos állományi létszáma 1995 és 2005 között kevesebb mint a felére zsugorodott (43.693 főről 20.720 főre, azaz 22.145 fővel csökkent).² A létszámleépítés olyan mértéket ért el, hogy a külföldi tulajdonú áramszolgáltató cégek a kötelező, vagyis alapszolgáltató tevékenységet már nem tudták megfelelő mértékben ellátni (a vezeték-szakadások elhárítása túlzottan elhúzódott), ezért ezt a MEH kénytelen volt újrászabályozni.

A részletes KSH kiadványok megszüntével egyre kevesebb információt tettek közzé a külföldi működő tőke adataiból, így a foglalkoztatási adataiból az utóbbi évekre csak összevont létszám ismert.

A KSH legújabb kiadványában, a 2010. március 3-i „Statisztikai Tükör”-ben közölt, „A közvetlen külföldi tőkebefektetések” című rövid értékelés szerint: „A külföldi érdekeltségű vállalkozásoknál dolgozók száma* 1997-ben félmillió fölé emelkedett, és azóta 500–600 ezer között van. Ez a nemzetgazdaságban alkalmazásban állók több mint egyötödét jelenti. Ágazati elhelyezkedésük hasonlít a tőkéhez. A legtöbben, több mint 300 ezren a feldolgozóiparban dolgoznak, elsősorban a villamosgép-, műszergyártás, valamint a járműgyártás területén. Az e vállalati körben dolgozók egyötöde, több mint 120 ezer fő található a kereskedelem, javítás ágazatban és több mint egytizede az ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatásban.”

*Ebbe a vállalati körbe a teljes egészében vagy többségében külföldi érdekeltségű vállalkozások tartoznak, valamint a magyar és külföldi érdekeltségű vállalatok legalább 10%-os külföldi részesedéssel. (A vállalatcsoport saját tőkéjének 88%-a külföldi.)

Ugyanezen kiadvány értékelése és a STADAT adatai szerint az USD-ben kifejezett külföldi tőkebefektetések állománya Magyarországon 2000 és 2008 között **278 százalékkal nőtt**, miközben ezen idő alatt az e körben a foglalkoztatottak száma a 2006. évhez képest csökkent!

A hozzáférhető statisztikai és egyéb adatok alapján a helyzet bonyolultabb és a hazai foglalkoztatás szempontjából egyre problematikusabbá vált.

A külföldi működőtőke tevékenységi szférája az elmúlt időszakban a hazai gazdálkodás egyre nagyobb részét foglalta el, miközben a hazai tulajdonú szféra visszaszorult. Ezt többek közt az elmúlt időszak **privatizációs tevékenysége** is alátámasztja, mert a „privatizációs bevásárlások” döntő hányada a külföldi tulajdonú cégekhez került az ott foglalkoztatottakkal együtt. A KSH adatok szerint az 1995 óta 2007-ig terjedő időszakban folyó áron számolva 1896 milliárd Ft értékű állami vagyont adtak el, ez a mindenkori aktuális árfolyamon számolva 9 milliárd eurót tesz ki. Ez a privatizációs összeg a 2000 körüli fajlagos átlagon (36,8 ezer euró/fő) számolva **245 ezer munkahelynek** felel meg.³ Azt azonban nem állíthatjuk, hogy a külföldi tőke ennyivel növelte a külföldi tulajdonú szektorban a foglalkoztatottak számát, hiszen nem új beruházásokról. hanem a meglévő vállalatok privatizálásáról van szó. Ráadásul 1995 és 2007 között mindössze **134 ezer fővel nőtt** a foglalkoztatottak száma (453 ezerről 587 ezerre), tehát a számíthatóhoz képest **eltűnt 111 ezer fő hazai munkahely. Ennek fő oka** a hazai piac kivásárlásában rejlik, vagyis azért privatizáltak, hogy megszüntessék, illetve zsugorítsák a hazai versenytársakat, és ezzel a hazai munkahelyek is megszűntek. Feltételezhető, hogy az „anyaországi” székhelyű cégek munkahelyeit ezzel is megőrizhették. Ezt az EUROSTAT adatai is alátámasztják, miszerint az

² Forrás: Magyar Energia Hivatal éves tájékoztatók

³ Hogy ténylegesen mennyien dolgoztak a privatizált vállalatoknál, azt utólagosan nem lehet kiszámolni.

EU-15 országokban a 15-64 éves népesség foglalkoztatási rátája az 1997. évi 60,7%-ról folyamatos növekedett és 2008-ra elérte a 67,3%-ot. (A munkahelyek csökkenésének másik oka a magasabb hatékonysági követelmény.)

A gazdasági szerkezet ágazati arányának változása is a munkahelyek megszűnését ösztönözte, mert az alacsony fajlagos tőkeigényű ágazatok termelése esett vissza. Ez az ún. modernizációs folyamaton felüli tényező, amely egyre magasabb fajlagos befektetési költségigényű trenddel jár.

A nemzeti számlák adatai szerint a külföldi működőtőke egyre több **tőkejövedelmet visz ki az országból**, miközben egyre kevesebb friss tőke érkezik be. A külföldi tőke azon joga, hogy jövedelmét repatriálja, nem vonható kétségbe.⁴ De szemléletes számításokat végezhetünk arról, hogy ha a repatriált tőke itthon maradna (azaz hazai tulajdonosok kezén képződne), s azt mind munkahelyteremtésre fordítanák (s e pótlólagos tevékenységekre lenne piaci kereslet), mennyi munkahely keletkezne. Durva számítások szerint évente 70-80 ezer munkahely létesítéséhez elégséges tulajdonosi jövedelmet visznek ki az országból. 1995 és 2008 között összesen mintegy 1,1 millió hazai munkahely létesítéséhez szükséges összeget vittek ki az országból, ha a külföldi tulajdonosok által kivitt nettó jövedelmek alapján számolunk. Azonban, ha a külföldiek által kivitt bruttó jövedelmek alapján számolunk, akkor már mintegy 1,6 millió munkahely létesítéséhez szükséges összeget vittek ki az országból. Ez utóbbi számítás realisabb, mert a KSH a behozott jövedelem számításánál a döntő részben lévő külföldi tulajdonost nem különíti el a jóval kisebb összegű hazaitól. (De ismételjük, ezek számított adatok, itt „virtuális” munkahelyteremtésről van szó. A gazdaságpolitika előtt nem áll olyan opció, hogy leállítja a profit-repatriálást és az összegekből munkahelyeket hoz létre. Ezekkel az adatokkal azt kívánjuk illusztrálni, hogy hamisak az állítások, melyek a külföldi tőke munkahelyteremtő képességéről szólnak, és a gazdaságpolitika formálásakor figyelembe kell venni, hogy ha ezek a jövedelmek hazai tulajdonosok kezén képződnének, munkahelyek létrehozására adnának lehetőséget.)

Ennek a jövedelemkiáramlásnak a mértéke a külföldi tőke jelenlegi túlzott támogatásának felülvizsgálatával és főleg a környezetterhelő tevékenységek indokolatlan támogatásának megvonásával mérsékelhető. Rendkívül súlyos jövőbeni következményekkel jár, hogy eddig gyakorlatilag a külföldi tőke döntötte el a hazai gazdaság szerkezetét. Például Németországban megszüntettek egy sor korszerű gumibroncsgyárat, Magyarországra pedig kevésbé korszerűeket (Hankook, Apollo) hoztak, illetve hoznának.

A fentiekből egyértelműen az a következtetés vonható le, hogy a külföldi működőtőke munkahelyek létesítése szempontjából – a jelenlegi támogatási rendszer alkalmazásával – érdemben nem jelentett és nem jelenthet megoldást.

⁴ Ha viszont ez a profit tartósan és lényegesen meghaladja a Nyugat-Európában szokásos szinteket, „megcsapolása” indokolt. (Ezt teszi a jelenlegi kormány.)

4. A válság hatása a munkaerőpiacra

A válság hatására az EU foglalkoztatásbővülési trendje 2008 nyarán megtört, s 2009 III. negyedévében az Unió 27 tagállamában több mint 5 millióval kevesebben álltak foglalkoztatásban.

Hazánkban a munkaerő-felmérés 2008 IV. negyedévében 0,8%-os foglalkoztatotti létszámcsökkenést mutatott ki. A foglalkoztatottak számának csökkenése 2009-ben folyamatos volt. A 2009. IV. negyedévi 3751,1 ezer fős foglalkoztatotti létszám 55,5%-os rátát jelentett a 15–64 éves népesség körében. A válság hatására sok vállalat átmeneti munkaidő-csökkentést vezetett be (főleg olyan vállalkozások, melyek értékesítési gondjukat átmenetinek ítélték, és néhány napig vagy hétig leállították működésüket, pl. a Nokia komáromi gyára 8 napra, a győri Audi 1 hónapra állt le 2008-ban) vagy a teljes munkaidős szerződések egy részét részmunkaidőssé módosította (így az álláshelyek összes száma változatlan maradt). Ennek eredménye, hogy miközben 2009-ben az 5 fő feletti vállalkozásoknál teljes munkaidőben 157 ezerrel dolgoztak kevesebben, mint egy évvel korábban, addig a nem teljes munkaidőben dolgozók létszáma 27 ezerrel nőtt.

A tartósan nehézségekkel küzdő cégek azonban vagy megszűntek, vagy létszámleépítésre kényszerültek (például 2008-ban a General Electric 500 magyar dolgozójától vált meg, a Suzukinál 1200 fős elbocsátás történt, míg a Vegyészernél több száz főt építettek le, 2009-ben pedig több száz bankos került az utcára). A megszűnés hatásának becslésére nincsenek pontos adatok, míg a bekövetkezett létszámleépítések pontosan számszerűsíthetők. A legalább 50 főt foglalkoztató vállalkozások közül (számuk 4778), amelyek 2008-ban és 2009-ben változatlan formában működtek, 1318 vállalkozásban éves átlagban legalább 20 fővel, ezen belül 281 gazdálkodónál legalább 100 fővel, 330-nál pedig 51–100 fővel csökkent az alkalmazottak száma (a 2008. és 2009. szeptemberi adatokat összehasonlítva). A legalább 20 főt érintő leépítéseket végrehajtó vállalkozásoknál dolgozott 2009-ben a vizsgált kör minden második munkavállalója. A gazdálkodó szervezetek több mint 2/3-ánál csak kisebb, 0–20 fő közötti létszámmozgás történt, de ennek egyenlege is mintegy 11 000 fős veszteség volt.

2009 szeptemberében a versenyszféra 50 fő feletti, változatlan formában működő vállalkozásainál több mint 107 ezer fővel dolgoztak kevesebben, mint egy évvel korábban. Ezen vállalkozások közül legjobban a fémalapanyag és fémfeldolgozási termékek gyártása, illetve a járműgyártás ágazatokba tartozók létszáma csökkent, itt 5 munkahelyből 1 szűnt meg a válság időszakában. Az év első felében a versenyszférában összességében tehát még csökkent a foglalkoztatottak száma, de ennek üteme az év második felében mérséklődött, azonban a veszteség a válság által korábban nem, vagy kevésbé érintett nemzetgazdasági ágakra (pl. kereskedelem) koncentrált. 2009 nyaratól a gazdasági megszorító intézkedések részeként a közszférában „létszámstop” lépett életbe, de tényleges leépítésre itt nem került sor, sőt a közfoglalkoztatottakkal az együttes létszám még enyhén nőtt is.

A válság hatása a keresetekre

A válság sokak számára a kereset, mint jövedelemforrás (vagy legalábbis egy része) elvesztését eredményezte, azonban akiket sem az elbocsátás, sem a munkaidő-csökkentés nem érintett, azok is érezhették annak keresetükre gyakorolt hatását: 2009-ben a legalább 5 fős vállalkozásoknál, illetve a költségvetési intézményeknél teljes munkaidőben alkalmazásban állók nettó keresete mindössze 1,7%-kal haladta meg az előző évit, ami 4,2%-os

fogyasztóiárindex-növekedés mellett 2,4%-os reálérték-vesztést jelentett. A bizonytalanabb piaci kilátásokkal összefüggésben a cégek visszafogták prémium- és jutalomkifizetéseiket is, 2009-ben a nem rendszeres kereseti elemeknek a bruttó kereseten belüli aránya 0,6 százalékponttal alatta maradt az előző évinek.

A válság hatása a munkanélküliségre

A 2008 III. negyedévében még 7,7%-os magyar munkanélküliségi ráta 2008 IV. negyedévére 8%-ra nőtt, amit 2009 I. negyedévében 9,7%-os, II. negyedévében 9,6%-os ráta követett. 2009 III. negyedévében már átlépte a lélektani határnak tekintett 10%-ot, és a IV. negyedévben 10,5%-ra változott. 2009 közepéig a tagországok közül mindössze négyben emelkedett a munkanélküliségi ráta a miénknél meredekebben, illetve két másikban a magyarral azonos ütemben. Így összességében a válság időszakában nőtt az Európai Unió egészét jellemző és a magyar munkanélküliségi ráta közötti különbség. A munkanélküliek abszolút száma az Unióban 2008 II. negyedéve és 2009 II. negyedéve között 4,8 millió fővel gyarapodva 20,9 millióra emelkedett, melyhez Magyarország ezen időszakban 82 ezer fővel járult hozzá, 2008 III. negyedévéhez képest (ami nálunk bázisidőszaknak tekinthető) viszont 2009 végéig 115 ezerrel nőtt a munkanélküliek száma.

Mivel a válság által leginkább érintett területek az Unióban az autóipar, az építőipar és a pénzügyi szolgáltatások voltak, a férfiak körében a munkanélküliség a nőkre jellemzőnél nagyobb mértékben emelkedett. Továbbá az átlagosnál jobban érintette az olyan kevésbé stabil munkavállalói csoportokat, mint amilyenek a határozott idejű szerződéssel dolgozók, a kölcsönzött munkavállalók, illetve Magyarország esetében a határon át ingázó (elsősorban szlovák) munkavállalók. A munkanélküliség erőteljesen befolyásolta a fiatalok, illetve a fiatal felnőttek elhelyezkedési esélyeit is.

A válság hatására a munkanélküliség az iparosodottabb s éppen ezért korábban alacsony munkanélküliségi ráta jellemezte régiókban, megyékben nőtt a legnagyobb arányban, míg ott, ahol a helyzet korábban is rossz volt, a romlás mértéke nem haladta meg az átlagos szintet. A legdrámaibb változás a közép-dunántúli és a nyugat-magyarországi régiókban következett be. Míg a munkanélküliségi ráta az előbbi régióban 5,8-ról 10%-ra, az utóbbiban 4,7%-ról 9,6%-ra változott 2008 III. negyedéve és 2009 III. negyedéve között, az észak-magyarországi régió addig is kiugróan magas munkanélküliségi rátája „mindössze” további 2,2 százalékponttal nőtt.

5. A reálgazdasági foglalkoztatási szint meghatározása

A hazai foglalkoztatás jelenlegi katasztrofális helyzetének megváltoztatását a helyzet valós elemzésével kell indítani. A foglalkoztatás-statisztikai adatok tartalma 2008-tól megváltozott a közcélú munkának a foglalkoztatásba történő formális bevonásával és annak jelentős bővítésével. Ennek következtében a hazai foglalkoztatás-statisztikai adatok a valósnál kedvezőbb képet mutattak és mutatnak. Itt a probléma lényege az, hogy – bár bevonásuk a foglalkoztatottak körébe statisztikailag indokolt –, a közcélú munkában foglalkoztatottak gyakorlatilag csak átmenetileg és formálisan végeznek munkát, élethelyzetüket ez alapvetően nem változtatja meg, tehát a kormány nem áltathatja magát, hogy a munkahely-teremtést a közmunka mértékében megoldotta.

A közcélú munkában résztvevők bérének forrása költségvetési kiadás és foglalkoztatásuk a közigazgatás keretében történt és történik. Jelenleg a KSH adatszolgáltatásában a közigazgatásban szerepel a közcélú munka teljes létszáma. Az eddigi főleg szociális jellegű támogatást részben a közcélú munkában való részvételre váltották fel. Ez csak társadalmi, főleg munkára való nevelési célt szolgál, így egy fokkal kedvezőbb, mint az eddigi szociális támogatási forma. A helyzet tarthatatlan voltát végül a Bajnai-kormány is felismerte és 2010 februárjában egy rendkívül szerény, 0,5 milliárd Ft összegű keret erejéig a közcélú munka kkv-k keretében történő áthelyezésére pályázatot indított el. A közcélú munkavégzésnek ez a része éves szinten max. egy ezer főt tesz ki .

A 2010. évi 70 ezer főre előirányzott közcélú munkások száma nem azonos azok tartós foglalkoztatásával, mert a költségvetési keret kimerülésével foglalkoztatási lehetőségük megszűnik, legjobb esetben munkanélküliekké és nem inaktívvá válnak. Ebből következik, hogy az új kormány feladatává válik e 70 ezer fő számára is tartós munkahelyek létesítése.

A KSH a költségvetési intézményekben 2008-ban 30,9 ezer fő, 2009-ben 61,0 ezer fő közfoglalkoztatott létszámot adott meg, 2010. januárban 53,3 ezer fő, februárban 62,9 ezer fő és márciusban már 75,8 ezer fő volt az e címen foglalkoztatottak száma a KSH intézményi statisztikai adatai szerint. A kormány az EU-nak 2010 januárjában elküldött konvergencia programban 2010-re 70 ezer főben jelölte meg a közfoglalkoztatottak számát. Amennyiben figyelembe vesszük, hogy a 2008. évi 30 ezer, a 2009. évi 60 ezer és 2010. évi 70 ezer fő közcélú foglalkoztatott „állása” csak ideiglenes, foglalkoztatásuk az e célból rendelkezésre álló költségvetési keretek függvénye, akkor már realisabb képet kapunk a hazai munkaerő-piaci helyzetről. Még az is kétséges, hogy egy részüket a munkanélküliek közé lehet-e sorolni, mivel a közmunkában foglalkoztatottak nagy része a finanszírozási keret kimerülése után a szociálisan támogatottak közé tér vissza. Tehát gyakorlatilag ezt a foglalkoztatási szintet veszi át a nemrég megalakult Orbán-kormány. Amennyiben a 2008. évi 30 ezer, a 2009. évi 60 ezer és 2010. évi 70 ezer fő közcélú foglalkoztatottat a munkanélküliek közé soroljuk át, akkor már realisabb képet kapunk a hazai munkaerő-piaci helyzetről.

A tényleges helyzetnek megfelelő, történelmi mélypontú foglalkoztatási szintről kiindulva kell értékelni a 2011. évi tervet. Ez utóbbi szerint a foglalkoztatási arány 2%-kal növekedne. Ezen felül a 70 ezer közcélú munkás számára a költségvetési finanszírozástól nem függő új munkahelyet is létre kellene hozni. Ez azt jelenti, hogy összesen 145 ezer új munkahelyet kellene produkálni egy év alatt a program teljesítése érdekében. Sajnos ennek megvalósítása jelenleg nem látszik realisnak.

További problémát okoz a közcélú foglalkoztatás növekvő létszámának 2010. évi finanszírozása. A Munkaerőpiaci Alap költségvetési adatait elemezve jelentős ellentmondásokra derül fény. Az előirányzott adatok szerint közel 10%-kal nő a munkanélküliek száma 2009-hez viszonyítva, ezzel szemben a MAP kiadásai reálértéken számolva közel 131 milliárd forinttal (29,4%-kal) csökkennek. A MAP 2010. január-áprilisi kiadásai 2%-kal meghaladják a naptári arányos mértéket, ezzel szemben bevételei 2%-kal elmaradnak ettől. A részletes számítást és dokumentációt az 5. számú mellékletben szereplő táblázat mutatja be.

Magyarország számára egyértelműen előnyös lenne, ha a foglalkoztatási szint kiszámításánál és prezentálásánál, utalnánk rá, hogy a közmunka csak átmeneti és a költségvetési finanszírozástól függő megoldást jelent, mert ezt figyelembe véve kiderülne, hogy az EU

országok között Magyarországon a legalacsonyabb a foglalkoztatási ráta (2009-ben a publikált 55,4% helyett ténylegesen csak **54,5%** lenne), és akkor olyan intézkedéseket is hozhatunk, amelyekkel erőteljesebben védhetjük a hazai munkahelyeket, illetve pótlólagos pénzeszközöket mozgósíthatunk munkahelyek létesítésére.

Az **EK-szerződés 87. cikke** (3) bekezdésének a) pontja által biztosított kivétel szerint engedélyezhető az olyan területek gazdasági fejlődését előmozdító támogatás, ahol rendkívül alacsony az életszínvonal vagy jelentős az alulfoglalkoztatottság. Sajnos Magyarország egész területén, Közép-Magyarországot kivéve, nemhogy jelentős, hanem súlyos az alulfoglalkoztatás. Erre hivatkozva a pályázatok kiírásánál a hazai, illetve helyi munkaerő alkalmazásának arányát magasra írhatjuk elő.

Persze, ez csak átmeneti időre lehet érvényes, például az EU15 országok foglalkoztatási rátája eléréséig, amely 2009-ben **65,9%** volt. A foglalkoztatási ráta fenti különbsége 11,4 százalékpontot tett ki 2009-ben, ami óriási hátrány hazánk számára. Ez azt jelenti, hogy az EU27 országokon belül hazánkban a legalacsonyabb a foglalkoztatási szint. A Bajnai-kormány idején a közcélú foglalkoztatottakkal módosított munkanélküliségi ráta Máltán kívül Szlovákiánál és Spanyolországnál is kedvezőbb munkaerő-piaci, illetve munkanélküliségi helyzetet mutatott ki. (A közfoglalkoztatottak nélkül viszont fordított a helyzet.)

A foglalkoztatás szintjének alakulásában jelentős szerepet játszik a teljes és a nem teljes munkaidőben foglalkoztatottak számának és arányának főleg az utóbbi időben történő változása. Egyes vélemények szerint nálunk is a nem teljes munkaidőben foglalkoztatottaknak a gazdaságilag fejlettebb EU országokban elért magasabb arányát lenne célszerű elérni. Felhívjuk a figyelmet Csehország hazánkkal megegyező, 4,3%-os részmunkaidős arányára annak ellenére, hogy ott közel egy millió fővel magasabb a foglalkoztatottak száma, országaink hasonló nagyságú népessége mellett. A hazai körülmények miatt, vagyis hogy a teljes munkaidőben foglalkoztatottak többségének keresete sajnos a létminimum körül mozog, és általános, hogy családonként egy keresővel számolhatunk, csak a foglalkoztatottság érezhető mértékű növelésével és a reálbérek emelkedésével válhat reálissá a nem teljes munkaidős foglalkoztatás nagyobb mértékű elterjedése.

A KSH adatai szerint az utóbbi években, de főleg 2009-ben 31 ezer fővel nőtt a részmunkaidős foglalkoztatottak száma, miközben a teljes munkaidősök száma 128,5 ezer fővel csökkent. A reális összehasonlítást zavarja az a statisztikai gyakorlat, hogy egy az egyben kezelik az eltérő adatokat, vagyis simán összeadják, a súlyozott munkaidős átlag alkalmazása helyett. A módszertani súlynak (havi 60 óra) megközelítő korrekció elvégzése után látható, hogy a reális munkaidőtartam szerinti munkahelyek száma 2009-ben 2008-hoz viszonyítva **további 15,5 ezer fővel csökkent** a részmunkaidő arányának és számának növekedése következtében.

6. A hazai munkaerő-piac szakmai-minőségi helyzete

A munkaerő-piac egyes részeinek keresleti és kínálati helyzete csak mikrogazdasági vizsgálattal, esettanulmányokkal elemezhető. A KSH nemzetgazdasági szintű adatai alapján megállapítható, hogy az utóbbi években a hazai munkaerő átlagos képzettségi szintje jelentős mértékben nőtt. Kamarai jelzések szerint a műszaki és természettudományi képesítésű szakemberek iránti kereslet meghaladja a hazai kínálatot.

Magyarországon jelentős mértékben nőtt a felsőoktatásban résztvevők száma. A KSH adatai szerint

- a foglalkoztatottak teljes létszámán belül a főiskolát és egyetemet végzettek aránya az 1998. évi 16,3%-ról 2009-re 24,0%-ra nőtt
- a szakiskolát és a szakmunkás képző iskolát végzettek aránya ezen idő alatt 30% körüli szinten mozgott. (Részletesebben lásd a 6. számú mellékletben található táblázatot.)

Az iskolai végzettség szerint vizsgálva, a munkanélküliek között a főiskolát és egyetemet végzettek aránya az 1998. évi 3,9%-ról 2009-re 8,9%-ra nőtt. A szakiskolát és a szakmunkásképző iskolát végzettek munkanélkülieken belüli aránya az 1998 és 2009 között 34% körül ingadozott.

Az idegennyelv-ismeret minden ember számára fontos, de jelentősége különösen nagy a kisebb országok polgárai esetében. A munkaerőpiacon eladható tudásnak Magyarországon is egyre nagyobb jelentőséggel bíró részét képezi a nyelvismeret. Ennek ellenére Magyarországnak ebben a tekintetben komoly lemaradása van. A 2005. évi mikrocenzus adatai szerint a 15 éves és idősebb népességnek csupán az egynegyede beszélt valamilyen idegen nyelvet. Az Eurostat 2007. évi, önbesoroláson alapuló felvétele is hasonló eredményre jutott.⁵ Eszerint Magyarország az idegen nyelvet nem beszélők 74,8%-os arányával magasan vezet az unió országai között.

A magyar nyelv elkülönülő jellege miatti hátrányunkat tovább növeli az iskolai nyelvoktatás jelenlegi helyzete. A KSH legújabb felmérése szerint (KSH jelenti 2010/3): „A nemzetközi összehasonlításból kitűnik, hogy Magyarország az általános iskolai nyelvoktatás tekintetében annak ellenére a sereghajtók között helyezkedik el az EU tagállamai között, hogy az egy főre jutó nyelvek száma emelkedett az elmúlt évtizedben. A középfokú oktatásban (ISCED 3 szint) a hazai teljesítmény szintén az EU-27 átlaga alatt található, de kisebb az elmaradás. Az általános iskolában és a középfokú oktatásban együttesen Magyarországon a legalacsonyabb a három nyelvet tanulók aránya (0,2%), míg Ausztria és Írország után az egyik legmagasabb a csupán egy nyelvet tanulóké (74%).”

A felsőoktatásban részt vevők számára a diploma megszerzéséhez a jogszabály előírja legalább egy nyelvvizsga megszerzését, de az egyes intézmények – a képzési területek, szakok függvényében – ennél szigorúbb követelményeket is támaszthatnak. 2009-ben a végzősök negyede az előírt nyelvvizsga hiánya miatt nem kapta meg az oklevelét. A nyelvoktatás (a nyelvszakos képzésektől eltekintve) azonban elsősorban nem a felsőoktatási intézmények feladata, hanem a közoktatásé. Egyre több felsőoktatási intézményben elvárás, hogy a belépők már rendelkezzenek nyelvvizsgával, ezt kifejezik azzal is, hogy a felvételi eljárásnál annak megléte előnyt jelent. A felsőoktatás nappali tagozatain – a nyelvszakosokon kívül – az idegen nyelvet tanulók száma a hallgatói létszám gyarapodásánál jóval kisebb mértékben nőtt az 1990-es években: 1989/1990 és 1999/2000 között a nyelvet tanulók száma 33%-kal, a hallgatói létszám viszont 2,5-szeresére emelkedett. Az ezredfordulótól a hallgatói létszám tovább emelkedett, miközben a nyelvtanulók száma stagnált, majd csökkent.

⁵ Adult Education Survey (AES), a 25–64 éves népesség körében.

7. Az agrárfoglalkoztatás specialitása

Hazánkban napjainkban mintegy 200 ezer regisztrált, vagyis hivatásszerűen mezőgazdasági tevékenységből élő családi és magángazdaság van. Ezen felül még további mintegy 400 ezres félig önellátó, részfoglalkozású, részben mezőgazdasági jövedelemhez jutó gazdálkodói kör tevékenykedik. Tehát itt jelentős foglalkoztatási és minőségi termelésnövekedési potenciállal rendelkezik az ország. A KSH adatai szerint 2009-ben még a válság ellenére is a mezőgazdasági foglalkoztatás nem csökkent, hanem 6,6 ezer fővel nőtt is a munkaerő-felmérés adatai szerint. A családi gazdaságok jelentős, mintegy 200 ezer fős, munkaerő-egységben számított munkaerő-felvevő potenciállal rendelkeznek. Ezt a lehetőséget a családi jellegű gazdaságokat preferáló földvédelmi intézkedésekkel és a hazai egészségesebb ételkészítés-fogyasztást elősegítő szigorúbb fogyasztásvédelmi szabályokkal lehet megvalósítani.

8. A munkára készítés negatív jelenségeinek felszámolása

Jelenleg Magyarországon a szociális támogatás a munkavállalást nem ösztönzi, sőt erőteljesen fékezi. Ezt jól mutatja a KSH felmérése, miszerint a 15-74 éves, gazdaságilag nem aktív korcsoport 2009. IV. negyedévében közel 3,5 millió fős létszámából 90% (több mint 3,1 millió fő) nem kívánt dolgozni. Dolgozni csak 345 ezer fő szeretne, ebből 159 ezer férfi és 186 ezer nő. Ez fenntarthatatlan, sőt egyre romló munkaerő-piaci helyzet.

Két megoldás lehetséges, az első a szociális támogatási rendszer felülvizsgálata és redukálása. Ez rendkívüli módon növelné a szociális feszültséget az országban, ezért alábbiakban csak ismertetem néhány ország tőlünk eltérő gyakorlatát.

A szociális rendszer reformja nem új keletű. Számos példát találunk rá:

- Az Amerikai Egyesült Államokban 1996-ban vitték véghez a szociális rendszer reformját, *a személyes felelősség és munkalehetőség törvénye* címmel, melyet Bill Clinton ideje alatt vezettek be. A törvény leszámol a korábbi tévesen értelmezett társadalmi igazságossággal, és a munkavállalásra való törekvésre, mint személyes kötelességre helyezi a hangsúlyt. A törvény egyúttal megszüntette a családi pótlék korábbi rendszerét, mert kimutatták, hogy ez ösztönzi a válásokat és növeli a házasságon kívül született gyermekek számát. Olyan rendszert vezettek be, amely nem ad lehetőséget élethosszig tartó segélyezésre (ezt egy életre 5 kumulált évben maximalizálták), és az alacsonyabb bérű munkát is jobban támogatták, mint a munkanélküliséget, főleg természetben. A törvény megszüntette az önkéntes munkanélküliség kialakulásának lehetőségét.
- „Az Egyesült Királyságban ennél lényegesen konzervatívabb reformot léptettek életbe az 1997-es „Új Alku Programmal” (New Deal Program), illetve a 2007-es Jóléti Törvénnyel (Welfare Act). Ennek lényege abban rejlik, hogy a munkanélküli segélyért folyamodóknak bizonyítaniuk kell, hogy valóban keresnek állást. Mivel Angliában élek, így a gyakorlatban is tudom, hogyan működik a rendszer: ha tehát valaki elveszti az állását, és támogatást szeretne igénybe venni, akkor el kell mennie egy hozzá közel lévő (mivel Londonban minden kerületre jut több is) »Állásközpontba« (*Jobcentre*), és regisztrálnia kell magát. Ott megpróbálnak neki segíteni az álláskeresésben, és

folyamatosan figyelemmel kísérik, hogy mit is tesz annak érdekében, hogy állást találjon. A munkanélkülinek kéthetente meg kell jelennie a központban, ahol elbeszélgetnek vele. Ha valaki nem képes bizonyítani, hogy keres munkát, akkor nem kap segélyt.” (Forrás: Pavics Karolin beszámolója)

9. A szociális rendszer reformja

Hazánk szociális rendszere igazságtalan: a különböző juttatásokat, segélyeket alanyi jogon folyósítják (amely megélhetési forrásként funkcionál és nem támogatásként). Itt szeretnék említést tenni az önkéntes munkanélküliség jelenségéről. Az önkéntes munkanélküliek azok, akik adott bérszint és munkapiaci körülmények mellett úgy érzik, hogy nem éri meg nekik dolgozni. Ezen kategóriába tartozók segélyből (vagy ritkább esetben vagyonukból) élnek, sőt lehetőségük van ebből élni egy életen át. A szociális rendszer ugyanis lehetővé teszi ezt és sokaknak több bevétele keletkezik a segélyből, mint egy minimálbéren dolgozónak! A helyzetet csak rontja, hogy míg annak, aki dolgozik, a szabadidejét is „meg kell vásárolnia”, a segélyezettnek korlátlan szabadidővel rendelkeznek és ezért még többet is kapnak. A mai magyar rendszerben racionális döntés nem dolgozni, segélyen élni. A magyar munkavállalók többségének motiváltságával, hozzáállásával, munkamoráljával is baj van. Nincs megfelelő verseny a munkapiacon.

A képzetlenség és a regionális különbségek is komoly problémát jelentenek hazánkban. A 15-24 éves korcsoportban az átlag közel háromszorosa a munkanélküliek aránya, ami azt jelenti, aki nem tanul tovább, az automatikusan munkanélküli lesz. Az is elfogadhatatlan, hogy vannak olyan települések, ahol nincsen munkalehetőség (és oda segélyeket folyósítanak).

A szociális rendszer kereslet-támasztó jellegű reformja

A szociális rendszer mindenképpen reformra szorul: pl. a segélyek egy részének természetben, hazai és helyi termékekben kellene megtestesülnie, meg kellene határozni a segélyek maximumát, illetve folyósításának feltételeit. A szociális támogatások természetbeni, vagyis főleg helyi előállítású termékek és szolgáltatások formájában való nyújtása lehetőséget teremtene arra, hogy e támogatások a hazai gazdaság keresleti oldali ösztönzőjévé váljanak. Az alábbiakban ennek volumenét, reális nagyságát kíséreljük meg körülírni.

A 7. mellékletben szereplő táblázatban az államháztartás konszolidált mérlegének azon idősorait mutatjuk be, amelyek a szociális jellegű kiadásokat tartalmazzák (beleértve a lakásügyeket is). Ezek évente összesen mintegy 5000 milliárd Ft körüli értéket, vagyis a GDP közel 20%-át teszik ki. Ebből becsléseink szerint 1000 milliárd Ft értéket lehetne hazai, ezen belül helyi termékekkel és szolgáltatásokkal kielégíteni (melynek mintegy 50%-a bérköltség). Ezt a helyi önkormányzatok és főleg helyi kisvállalkozások koordinált együttműködésével lehetne sikeresen megoldani. Megfelelő feltételrendszer kidolgozása esetén a szociális juttatásokat igénybevevők érdekeltsége is megteremthető. Ez a megoldás 167 ezer hazai munkahely létesítését tenne lehetővé. Ennek során nagyon fontos olyan megoldásokat alkalmazni, hogy az EU ezt ne tekintse diszkriminációnak:

- ✓ környezet-terhelő szállítási igény csökkentése címen helyi vagy a közelben termelt áru preferálása,
- ✓ az élelmiszerbiztonsági előírások olyan megszigorítása, hogy a termelő ismert legyen (pl. gyermekélelmezés esetén),
- ✓ a CO₂-kibocsátás leghatékonyabban (az energia-megtakarítást követően) a helyi mezőgazdasági és erdőgazdasági hulladékok közvetlen fűtési célú felhasználásával csökkenthető (ez a földgáz kiszorításának a legjobb módszere), stb.

A fenti módszerek tömeges alkalmazása esetén az egyes, TEÁOR főcsoportok szerinti területek munkaerő-költségeit az APEH adatok alapján összeállítva, a személyi jellegű, 2008. évi tényleges fajlagos ráfordítások adatai alapján körülhatárolható, hogy a fenti hazai termékekkel kielégíthető, 1000 milliárd Ft összegű szociális kiadás hány munkahely létesítését teszi lehetővé. Most csak összefoglaló számítást végezve, évi fajlagos bérköltségnek 3 millió Ft/fő és összesen 500 milliárd Ft bérköltséget véve figyelembe, mintegy 167 ezer munkahely létesíthető. Ez már olyan pozitív hatást gyakorolhat az államháztartás bevételeire, hogy adószerkezeti változásra is lehetőséget nyújt: az 500 milliárd Ft bérköltség 40%-a, **200 milliárd Ft** közvetlen államháztartási bevétel és a közvetett fogyasztó oldali adóbevétel további közel **100 milliárd forintot** tehet ki. **SEGÉLYEK CSÖKKENTÉSE!** Tehát érdemes a foglalkoztatás-növelési kormányprogram keretében külön a szociális kiadások korszerűsítését napirendre tűzni.

10. Az adó- és támogatási rendszer átalakításának szükségessége

A foglalkoztatás növelése érdekében is elengedhetetlen az adó- és támogatási rendszer olyan átalakítása, amelynek révén megszűnnek a nemzetgazdasági, illetve környezetvédelmi szempontból káros állami támogatások, valamint az adóterhek az élők munkáról minél nagyobb mértékben az energia- és nyersanyagfogyasztásra, a környezetszennyező tevékenységekre helyeződnek át. Erre vonatkozóan korábban már részletes javaslatokat tettünk, s ezek képezik jelenlegi javaslataink gerincét is.

11. A hazai és az EU-s foglalkoztatási szint összehasonlítása foglalkoztatási helyzetünk valós felmérése céljából

A Bajnai-kormány nyilatkozataiban a foglalkoztatási helyzetről szebb képet adott a valós helyzetről. A foglalkoztatás valódi mérőszáma a **foglalkoztatási ráta**, amely a munkaképes lakosság százalékában jut kifejezésre. Az EU-ban többnyire a 15-64 éves népesség körét veszik alapul, és a foglalkoztatottak számát ezzel osztják el. A Bajnai-kormány azonban nyilatkozataiban a munkanélküliségi ráta alakulásáról tájékoztatta a közvéleményt. A munkanélküliségi ráta nagyon korlátozott mutatószám, mert csak a munkanélkülieket osztja el a gazdaságilag aktív népesség számával (amely a foglalkoztatottakat és a nyilvántartott munkanélkülieket fogja át). Ebből kimaradnak a vizsgált korcsoportból a gazdaságilag nem aktívak, akik Magyarországon a lakosság nagyobb arányát jelentik, mint más EU országok esetében.

További probléma, hogy a katasztrofális hazai munkaügyi helyzet tényleges kimutatása véleményem szerint nem állt a kormány érdekében, ezért – meglátásom szerint – a statisztikai adatokat különböző trükkökkel „megszépítették”. Az így kreált munkanélküliségi szintünk alacsonyabb, mint a szlovák vagy a spanyol szint, holott, ezen országok foglalkoztatási szintje magasabb, mint nálunk. Ezt a torzítást leginkább a közmunka erőteljes adminisztratív jellegű elterjesztésével követték el olyan módon, hogy a szociális segélyben részesültek egyre nagyobb körét vonták be közmunkába, és ezeket foglalkoztatottakká nyilvánították. Sajnálatos, hogy ez nem a tényleges, értéktermelő munka révén történt, hanem csak egyszerű statisztikai átsorolással. A probléma lényege, hogy a közmunka költségvetési keretének kimerülése után ezek az emberek újából munkanélküliekké válnak, ráadásul a kormány a növekvő munkanélküliség ellenére a pénzügyi keretet drasztikusan csökkentette, ami a keret kimerülése miatt rövidesen tömeges mértékű csalódást okoz.

A reálszámítások elvégzését a KSH adatrendszere rendkívüli módon megnehezítette, mert a közmunka adatait nem rendszeres módon tette közzé. Főleg az EUROSTAT munkaügyi elemzéseit (EUROSTAT, Data in Focus, 35/2009, 87/2009, 12/2010, 22/2010 kiadványok Table 4. megfelelő adatai) felhasználva vált lehetségessé egy reális összehasonlítás elvégzése. Ezt a 8. mellékletben található táblázatban mutatjuk be.

A táblázat idősorát negyedévente a legújabb adatokkal bővítve dolgoztuk ki, hogy a 2009. évi válság munkaerő-piaci változásait országonként és az EU egészére szemléltetővé tegyük. A hazai közmunka korrekciós számításait a táblázat alsó részén helyeztük el. Ebből látható, hogy hazánk foglalkoztatási helyzete Máltánál is rosszabb. Sajnos a 2009. IV. negyedévben Szlovákiánál is 3,7 százalékkal alacsonyabb hazánkban az ily módon számolt foglalkoztatási ráta. A 2010. I. negyedévi, legújabb részadatok szerint a munkaerő-piaci helyzet az EU-ban és hazánkban is tovább romlott.

Csatoljuk a számítások teljes táblázati rendszerét (8., 9., 10., 11. és 12. mellékletben), amellyel bizonyítható, hogy bár a KSH adatai nem cáfolhatók, azonban adatszolgáltatása másról szól, nem a foglalkoztatás tényleges helyzetét mutatják be.

Összefoglalás

Fogas kérdés, hogy az uniós csatlakozás piac- és foglalkoztatás-bővítési folyamatának kedvező hatásából miért csak hazánk maradt ki. Erre érvnek nem fogadható el az adók és járulékok viszonylag magas szintje, amikor a hazai fajlagos bérköltség a gazdaságilag fejlettebb EU országokénak a harmada, illetve negyede.

Hazánk és az EU foglalkoztatási helyzetét a 2004. évi csatlakozástól 2008-ig áttekintve azt látjuk, hogy csak nálunk csökkent a foglalkoztatás. A 2008-ban kezdődő válság időszakában is folytatódott ez a kedvezőtlen tendencia: nőtt az Európai Unió egészét jellemző és a magyar munkanélküliségi ráta közötti különbség. Ezt a tényt azért fontos jól alátámasztani, mert csak ezzel lehet a hazai munkahelyek védelmét indokolni, amelyet addig lehet érvényesíteni, amíg hazánk foglalkoztatási szintje el nem éri az EU15 országok szintjét. (Az EK-szerződés 87. cikke (3) bekezdésének a) pontja által biztosított kivétel szerint engedélyezhető az olyan területek gazdasági fejlődését előmozdító támogatás, ahol rendkívül alacsony az életszínvonal vagy jelentős az alulfoglalkoztatottság.) A másfél milliós munkaképes korú inaktív lakosság

foglalkoztatása óriási nemzetgazdasági lehetőség, ennek döntő hatása lenne az államháztartás egyensúlyára.

A foglalkoztatás 2009. évi tényleges, torzításoktól mentes helyzetének bemutatása annak a következtetésnek a levonásához vezet, hogy a helyzet rosszabb, mint azt a „nyers” KSH adatok mutatják: a közmunka nagy része a tartós munkanélküliek számát csak pillanatnyilag csökkenti.

Az elmúlt évtizedekben Magyarországon elsősorban a fajlagosan legmagasabb tőkeigényű fejlesztéseket erőltették, a tőkevonzó befektetések számára biztosítottak abszolút elsőbbséget. Ezek jelentős részét nem ellenőrizték, ezért a reálisnál magasabb befektetési értéket tüntettek fel, mert ezzel nagyobb állami támogatást kaptak, ráadásul ezen „többletre” gyakorlatilag adómentes amortizációt számolhattak el. Így a külföldi tőkét kétszeresen is a hazai munkaerő alkalmazása ellen ösztönözték. A külföldiek általi privatizáció nettó módon nem növelte a foglalkoztatottak számát, hanem döntően csak átcsoportosítás történt belföldről külföldi tulajdonba. Ezen belül azonban további foglalkoztatás-csökkentés történt. Például a villamosenergia-ipari privatizáció következményeként az ott dolgozók átlagos állományi létszáma 1995 és 2005 között kevesebb mint a felére zsugorodott (43 693 főről 20 720 főre). A fentiekből egyértelműen az a következtetés vonható le, hogy a külföldi működőtőke munkahelyek létesítése szempontjából – a jelenlegi támogatási rendszer alkalmazásával – érdemben nem jelentett és nem jelenthet megoldást.

A KSH felmérése szerint a 2009. július-szeptemberi időszakban a 15-74 éves nem aktív népegségből, amely 3466,5 ezer főt tesz ki, mindössze 338,6 ezer fő nyilatkozott úgy, hogy dolgozni szeretne, és 3127,9 ezer fő úgy, hogy nem kíván dolgozni! Ezt a tragikus, a személyiséget megsemmisítő helyzetet csak a munkavállalási hajlam erősítésével, sokoldalú (elsősorban nevelési és egyéb) intézkedések összehangolásával, komplex program keretében lehet az életképes társadalom irányába visszafordítani.

A megoldáshoz szükséges a szociális támogatási rendszer felülvizsgálata és redukálása. Amerikában 1996-ban olyan rendszert vezettek be, amely nem ad lehetőséget élethosszig tartó segélyezésre (ezt egy életre 5 kumulált évben maximalizálták), és az alacsonyabb bérű munkát is jobban támogatják, mint a munkanélküliséget, főleg természetben. A törvény megszüntette az önkéntes munkanélküliség kialakulásának lehetőségét. A másik, munkára készítető rendszert Angliában vezették be 1997-ben. Ennek keretében a munkanélkülinek folyamatosan kell bizonyítania, hogy állást keres és mindent megtesz azért, hogy elhelyezkedhessen.

Elősegítené a foglalkoztatás növelését és a gazdaság stabilizálását a szociális rendszer keresletlénkítő átalakítása is. Ennek lényege az, hogy a segélyek egy részének természetben, hazai és helyi termékekben kellene megtestesülnie. Az államháztartás konszolidált funkcionális mérlegének adatai szerint Magyarország 2005-től évente a GDP közel 20%-át költi a szociális támogatásokra (beleértve a lakás-ügyeket), ezeknek folyó áron számolt összege 5000 milliárd forintot tesz ki. Ha ebből évente csak 1000 milliárd forint kiadást lehetne helyi termékekből kielégíteni (melynek mintegy 50%-a bérköltség), megfelelő feltételrendszert kidolgozva, amelyben a szociális juttatásokat igénybevevők érdekeltsége is megteremthető, akkor ez 167 ezer hazai munkahely létesítését tenné lehetővé. Ez már olyan pozitív hatást gyakorolhat az államháztartás bevételeire, hogy adószerkezeti változásra is lehetőséget nyújt: az 500 milliárd Ft bérköltség 40%-a, 200 milliárd Ft közvetlen államháztartási bevétel és a közvetett fogyasztó oldali adóbevétel további közel 100 milliárd

forintot tehet ki. Tehát érdemes a foglalkoztatás növelési kormányprogram keretében külön a szociális kiadások korszerűsítését napirendre tűzni. Elengedhetetlen továbbá az adó- és támogatási rendszer olyan átalakítása, amelynek révén megszűnnek a nemzetgazdasági, illetve környezetvédelmi szempontból káros állami támogatások, valamint az adóterhek az élőlómunkáról minél nagyobb mértékben az energia- és nyersanyagfogyasztásra, a környezetszennyező tevékenységekre helyeződnek át.

Melléklet

1. melléklet

Fogl és közmunka korrekció

2.1.2. A 15–64 éves népesség gazdasági aktivitása (nemenként)*

< >

Időszak	Foglalkoztatottak	Munkanélküliek	Gazdasági- lag aktívák	Gazdasági- lag nem aktívák	15–64 éves népesség	Aktivitási arány	Munkanél- küliségi ráta %	Foglalkoz- tatási ráta	Időszak	Közmun- kások, ezer fő*
	ezer fő									
Együtt										
2005. J–M	3 846,6	296,8	4 143,4	2 676,2	6 819,6	60,8	7,2	56,4	2005. J–M	
Á–Jú	3 869,4	298,9	4 168,3	2 643,9	6 812,2	61,2	7,2	56,8	Á–Jú	
Jl–Sz	3 905,7	307,4	4 213,1	2 601,9	6 815,0	61,8	7,3	57,3	Jl–Sz	
O–D	3 892,9	309,3	4 202,2	2 610,0	6 812,2	61,7	7,4	57,1	O–D	
2006. J–M	3 862,8	323,2	4 186,0	2 628,9	6 814,9	61,4	7,7	56,7	2006. J–M	
Á–Jú	3 910,3	305,1	4 215,4	2 603,7	6 819,1	61,8	7,2	57,3	Á–Jú	
Jl–Sz	3 923,9	318,1	4 242,0	2 572,3	6 814,3	62,3	7,5	57,6	Jl–Sz	
O–D	3 927,1	319,4	4 246,5	2 568,4	6 814,9	62,3	7,5	57,6	O–D	
2007. J–M	3 876,8	316,0	4 192,8	2 615,3	6 808,1	61,6	7,5	56,9	2007. J–M	
Á–Jú	3 912,6	296,7	4 209,3	2 586,3	6 795,6	61,9	7,0	57,6	Á–Jú	
Jl–Sz	3 918,6	306,7	4 225,3	2 570,3	6 795,6	62,2	7,3	57,7	Jl–Sz	
O–D	3 879,9	327,5	4 207,4	2 592,0	6 799,4	61,9	7,8	57,1	O–D	
2008. J–M	3 817,4	332,4	4 149,8	2 650,9	6 800,7	61,0	8,0	56,1	2008. J–M	23,8
Á–Jú	3 837,7	319,0	4 156,7	2 637,5	6 794,2	61,2	7,7	56,5	Á–Jú	37,5
Jl–Sz	3 890,8	327,1	4 217,9	2 574,3	6 792,2	62,1	7,8	57,3	Jl–Sz	33,7
O–D	3 850,7	336,6	4 187,3	2 602,5	6 789,8	61,7	8,0	56,7	O–D	48,2
2009. J–M	3 736,0	402,8	4 138,8	2 644,1	6 782,9	61,0	9,7	55,1	2009. J–M	23,0
Á–Jú	3 765,3	401,4	4 166,7	2 604,8	6 771,5	61,5	9,6	55,6	Á–Jú	63,8
Jl–Sz	3 752,7	435,3	4 188,0	2 578,9	6 766,9	61,9	10,4	55,5	Jl–Sz	82,5
O–D	3 751,1	441,7	4 192,8	2 569,9	6 762,7	62,0	10,5	55,5	O–D	74,7
2010. J–M	3 688,0	497,8	4 185,8	2 580,7	6 766,5	61,9	11,9	54,5	2010. J–M	64,0

Forrás: KSH, STADAT évközi adatok

Jl–Sz

O–D

* Forrás: KSH, adatai, évközi és intézményi statisztikából a közfoglalkoztatás

2. melléklet

Fogl. Ráta és fő EU

7.2.2. A 15–64 éves népesség foglalkoztatottsága (2000–)*

Ország	Ezer fő,		Foglalkoztatási ráta, százalék									Eltérés, a	
	2009	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	reáltól, 54,5	
Ausztria	4 002	67,9	67,8	68,1	68,2	66,5	68,6	70,2	71,4	72,1	71,6	17,1	
Belgium	4 389	60,9	59,7	59,7	59,3	60,5	61,1	61,0	62,0	62,4	61,6	7,1	
Bulgária	3 205	51,5	50,7	51,1	53,1	55,1	55,8	58,6	61,7	64,0	62,6	8,1	
Ciprus	369	65,4	67,9	68,5	69,2	69,4	68,5	69,6	71,0	70,9	69,9	15,4	
Csehország	4 857	64,9	65,0	65,5	64,9	64,1	64,8	65,3	66,1	66,6	65,4	10,9	
Dánia	2 721	76,4	75,9	76,4	75,1	76,0	75,9	77,4	77,1	78,1	75,7	21,2	
Észtország	576	60,3	60,8	61,7	62,3	62,9	64,4	68,1	69,4	69,8	63,5	9,0	
Finnország	2 423	68,1	69,1	69,1	68,7	68,3	68,4	69,3	70,3	71,1	68,7	14,2	
Franciaország	25 567	61,7	62,7	62,9	63,9	63,4	63,7	63,7	64,3	64,9	64,2	9,7	
Görögország	4 423	56,6	56,5	57,7	58,9	59,6	60,1	61,0	61,4	61,9	61,2	6,7	
Hollandia	8 443	72,9	74,1	74,5	73,8	73,1	73,2	74,3	76,0	77,2	77,0	22,5	
Írország	1 873	64,5	65,2	65,1	65,1	65,5	67,6	68,6	69,1	67,6	61,8	7,3	
Lengyelország	15 630	55,1	53,7	51,7	51,4	51,4	52,8	54,5	57,0	59,2	59,3	4,8	
Lettország	951	57,4	58,9	60,5	61,7	62,2	63,3	66,3	68,3	68,6	60,9	6,4	
Litvánia	1 388	59,6	58,1	60,6	62,8	61,4	62,6	63,6	64,9	64,3	60,1	5,6	
Luxemburg	215	62,7	63,0	63,6	62,2	62,5	63,6	63,6	64,2	63,4	65,2	10,7	
Magyarország	3 751	55,9	56,1	56,2	57,0	56,6	56,9	57,3	57,3	56,7	55,4	0,9	
Málta	160	54,5	54,7	55,0	54,6	53,4	53,9	53,6	54,6	55,3	54,9	0,4	
Nagy-Britannia	28 180	71,0	71,3	71,2	71,3	71,5	71,7	71,6	71,5	71,5	69,9	15,4	
Németország	38 131	65,3	65,7	65,4	64,9	64,3	66,0	67,5	69,4	70,7	70,9	16,4	
Olaszország	22 650	53,4	54,5	55,4	56,1	57,7	57,6	58,4	58,7	58,7	57,5	3,0	
Portugália	4 736	68,2	68,9	69,2	68,2	68,0	67,5	67,9	67,8	68,2	66,3	11,8	
Románia	8 805	64,2	63,3	58,6	58,7	58,7	57,6	58,8	58,8	59,0	58,6	4,1	
Spanyolország	18 736	56,1	57,7	58,6	59,7	60,9	63,3	64,8	65,6	64,3	59,8	5,3	
Svédország	4 391	71,1	74,4	74,0	73,6	72,4	72,5	73,1	74,2	74,3	72,2	17,7	
Szlovákia	2 357	56,3	56,7	56,5	57,9	56,7	57,7	59,4	60,7	62,3	60,2	5,7	
Szlovénia	955	62,7	63,6	64,3	62,5	65,6	66,0	66,6	67,8	68,6	67,5	13,0	
EU-27	213 883	62,1	62,5	62,4	62,7	62,8	63,6	64,5	65,4	65,9	64,6	10,1	
EU-15		63,4	64,1	64,2	64,5	64,8	65,4	66,2	67,0	67,3	65,9	11,4	
Amerikai Egyesült Államok (39 382b)		74,1	73,1	71,9	71,2	71,2	71,5	72,0	71,8	70,9	..		

Forrás: KSH, STADAT 2000-től

4.melléklet

EU adók össz és bérterh

A személyi jövedelemadó és a társadalombiztosítási elvonások a GDP %-ában kifejezett alakulása az EU országokban

"Table A.2.1_G: Direct Taxes as % of GDP: Personal income taxes" és "Table A.3_G: Social Contributions as % of GDP: Total" **összege**

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
BE	27,8	27,4	27,5	27,5	27,2	27,1	27,7	27,7	27,3	26,8	26,4	25,7	25,6
BG					14,4	15,1	13,6	12,7	13,8	13,7	13,2	11,4	11,9
CZ	19,1	19,0	19,4	18,8	18,5	18,7	18,7	19,5	19,9	20,8	20,7	20,5	20,6
DK	27,4	27,3	26,9	26,5	27,5	27,4	27,7	26,8	26,8	26,1	26,0	25,9	26,2
DE	26,2	26,8	26,9	26,9	27,0	27,1	26,6	26,4	26,2	25,2	24,9	24,8	24,4
EE	20,8	19,3	18,9	19,2	18,9	17,9	17,3	17,4	17,1	16,7	16,0	16,0	17,1
IE	15,2	14,9	14,5	13,8	13,3	13,0	12,6	11,5	11,2	12,1	12,0	12,0	12,3
EL	13,0	13,3	14,0	15,2	15,3	15,5	15,1	16,1	16,1	15,5	15,7	15,6	16,4
ES	19,5	19,7	19,2	18,9	18,6	18,7	18,9	19,0	18,8	18,5	18,7	19,2	19,9
FR	23,8	24,1	24,0	24,0	24,5	24,4	24,3	24,1	24,3	24,1	24,3	24,3	23,7
IT	23,1	25,0	25,6	23,4	23,4	22,6	22,8	22,7	22,8	22,7	22,9	23,4	24,4
CY	10,5	10,0	10,2	10,6	10,4	10,1	10,6	11,0	11,4	11,2	12,1	12,4	14,0
LV	17,3	16,0	16,0	16,4	16,3	15,5	14,7	14,9	14,7	14,7	14,1	14,8	14,8
LT	13,9	14,2	15,7	16,7	17,5	17,1	16,2	15,5	15,1	15,2	15,0	15,2	15,3
LU	17,9	18,0	18,1	17,7	17,3	17,2	18,0	17,3	17,3	17,3	17,6	17,4	17,6
HU	21,6	21,3	21,1	20,7	20,1	19,9	20,3	20,4	19,5	18,8	19,1	19,2	20,7
MT	11,1	10,8	11,8	10,9	11,4	12,0	13,1	12,7	12,8	12,9	12,7	12,6	11,8
NL	23,6	22,4	21,4	21,1	21,6	21,4	19,9	20,1	20,3	19,9	19,5	21,0	21,0
AT	24,2	24,8	25,6	25,6	25,6	24,9	25,7	25,2	25,2	24,9	24,1	24,1	24,2
PL	19,7	19,6	19,3	19,3	18,7	17,4	17,9	17,2	17,0	16,0	16,3	16,8	17,4
PT	15,3	15,5	15,5	15,3	15,4	15,9	16,1	16,2	16,5	16,3	16,7	16,8	17,4
RO				13,5	14,6	14,5	14,3	13,4	12,3	12,1	11,9	12,6	13,2
SI	22,7	21,0	20,2	20,0	19,7	19,9	20,3	20,0	19,9	20,0	19,8	19,8	19,5
SK	18,6	19,9	19,4	19,2	18,3	17,5	17,8	17,9	17,0	15,8	15,3	14,2	14,3
FI	28,3	29,0	27,0	26,4	26,0	26,4	26,0	25,8	25,4	24,9	25,5	25,3	24,9
SE	28,6	30,5	30,4	30,5	29,2	30,4	29,7	28,2	28,3	28,2	28,3	27,6	26,8
UK	16,2	15,4	15,1	16,0	16,3	16,7	16,8	16,1	16,1	16,4	17,0	17,2	17,2
EU-27 averages													
weighted					22,7	22,5	22,3	22,0	22,0	21,6	21,6	21,7	21,7
arithmetic					19,5	19,4	19,4	19,1	19,0	18,8	18,7	18,7	19,0
Source: Commission services													
EA-16 averages													
weighted	23,9	24,4	24,4	23,9	24,0	23,8	23,5	23,3	23,2	22,8	22,7	22,8	22,9
arithmetic	20,0	20,2	20,1	19,8	19,7	19,6	19,7	19,6	19,5	19,3	19,3	19,3	19,5
EU-25 averages													
weighted	23,0	23,3	23,0	22,7	22,8	22,6	22,4	22,1	22,1	21,7	21,7	21,8	21,9
arithmetic	20,2	20,2	20,2	20,0	19,9	19,8	19,8	19,6	19,5	19,2	19,2	19,3	19,5
Convergence indicators													
St.dev/mean	85,0	85,2	83,9	79,7	78,9	78,8	79,1	80,4	80,5	81,3	80,9	79,3	77,5
Max-min	40,2	40,6	39,7	38,2	37,9	37,4	37,7	38,5	38,4	37,6	37,8	37,7	37,9

1) In percentage points 2) In millions of euro

See explanatory notes in Annex B

Source: Commission services

**A hazai foglalkoztatás tragikus helyzete
és az okok vizsgálata**

ZÖLD GAZDASÁGÉLÉNKÍTÉS
Lélegzet Alapítvány, 2010

5. melléklet

Munkaerőpiaci Alap főbb költségvetési adatai

Érték: Milliárd Ft

2010, 2009-ho

	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	Eltérés 2009- hez viszonyítva reálértéken***	2011.**	2012.**
	Tény	Tény	Tény	Tény	Tény	Tény	Költségvetési előirányzat			
Bevételek	241,6	276,0	311,5	366,9	390,8	368,9	332,2	-51,8		-13,5
Kiadások	244,6	271,5	289,5	341,5	384,4	427,1	313,8	-130,9		-29,4
Egyenleg	-3,0	4,4	22,0	25,4	6,5	-58,3	18,4			
Forrás: PM.										
A GDP %-ában kifejezett										
Bevételek	1,16	1,25	1,31	1,44	1,47	1,41	1,24			
Kiadások	1,18	1,23	1,22	1,34	1,45	1,64	1,18			
GDP md. Ft	20 803,8	21 988,6	23 755,5	25 408,1	26 543,3	26 094,8	26 690,0			
Foglalkoztatottak száma, ezer fő (15-64 éves)	3 874,7	3 878,6	3 906,0	3 897,0	3 849,1	3 751,3	3 710,0		3 743,4	3 777,1
Munkanélküliek száma, ezer fő (15-64 éves)	252,4	303,1	316,5	311,7	328,8	420,3	461,6	109,8%	428,2	394,5
AZ 1 munkanélküliire jutó nominál kiadás, Ft/fő	969 132	895 810	914 837	1 095 460	1 168 993	1 016 255	679 782			9,8

Forrás: PM, KSH

**2010 januárban aktualizált konvergencia program adatai szerint

***4,1 %-os előirányzott fogyasztói árral számolva

6. melléklet

Fogl iskolai végzettség

2.1.6. A foglalkoztatottak száma legmagasabb iskolai végzettségük szerint, nemenként (1998–)*

Elemzés (Pavics) százalékos arány alakulása

Forrás: KSH, STADAT, éves adatok

(ezer fő)

Év	8 általános iskolánál kevesebb	Általános iskola 8. osztálya	Szakiskola és szakmunkásképző	Gimnázium	Egyéb érettségi	Főiskola	Egyetem	Összesen	Év	8 általános iskolánál kevesebb	Általános iskola 8. osztálya	Szakiskola és szakmunkásképző	Gimnázium	Egyéb érettségi	Főiskola	Egyetem	Összesen	Főisk és Egyetem
Együtt									Együtt									
1998	29,4	772,6	1 129,5	423,9	737,9	355,7	246,6	3 695,6	1998	0,8	20,9	30,6	11,5	20,0	9,6	6,7	100,0	16,3
1999	33,1	676,6	1 215,1	309,2	947,1	383,3	244,9	3 809,3	1999	0,9	17,8	31,9	8,1	24,9	10,1	6,4	100,0	16,5
2000	27,0	644,9	1 246,0	332,6	940,1	389,9	275,7	3 856,2	2000	0,7	16,7	32,3	8,6	24,4	10,1	7,1	100,0	17,3
2001	26,3	639,9	1 277,3	329,5	927,9	397,6	269,8	3 868,3	2001	0,7	16,5	33,0	8,5	24,0	10,3	7,0	100,0	17,3
2002	20,3	612,9	1 290,4	329,0	935,7	416,7	265,6	3 870,6	2002	0,5	15,8	33,3	8,5	24,2	10,8	6,9	100,0	17,6
2003	18,1	574,6	1 262,9	345,4	978,4	443,5	299,0	3 921,9	2003	0,5	14,7	32,2	8,8	24,9	11,3	7,6	100,0	18,9
2004	14,9	544,8	1 220,8	334,8	974,4	478,0	332,7	3 900,4	2004	0,4	14,0	31,3	8,6	25,0	12,3	8,5	100,0	20,8
2005	13,2	537,1	1 223,9	342,6	956,7	492,5	335,5	3 901,5	2005	0,3	13,8	31,4	8,8	24,5	12,6	8,6	100,0	21,2
2006	13,2	506,0	1 243,2	348,4	976,7	511,8	330,8	3 930,1	2006	0,3	12,9	31,6	8,9	24,9	13,0	8,4	100,0	21,4
2007	10,8	484,3	1 250,1	355,5	976,2	519,6	329,7	3 926,2	2007	0,3	12,3	31,8	9,1	24,9	13,2	8,4	100,0	21,6
2008	10,3	473,4	1 190,8	344,8	963,4	541,3	355,4	3 879,4	2008	0,3	12,2	30,7	8,9	24,8	14,0	9,2	100,0	23,1
2009	9,9	431,1	1 135,3	348,9	948,2	549,6	358,9	3 781,9	2009	0,3	11,4	30,0	9,2	25,1	14,5	9,5	100,0	24,0
Férfi									Férfi									
1998	17,4	390,7	792,8	154,5	366,8	148,0	152,8	2 023,0	1998	0,9	19,3	39,2	7,6	18,1	7,3	7,6	100,0	
1999	18,7	332,8	864,3	102,8	454,1	162,8	148,1	2 083,6	1999	0,9	16,0	41,5	4,9	21,8	7,8	7,1	100,0	
2000	15,1	321,4	878,1	106,1	455,1	163,8	166,2	2 105,8	2000	0,7	15,3	41,7	5,0	21,6	7,8	7,9	100,0	
2001	16,0	314,3	903,5	104,1	446,3	164,9	164,6	2 113,7	2001	0,8	14,9	42,7	4,9	21,1	7,8	7,8	100,0	
2002	11,9	295,5	912,3	103,9	454,0	174,6	160,3	2 112,5	2002	0,6	14,0	43,2	4,9	21,5	8,3	7,6	100,0	
2003	11,2	286,4	877,3	106,7	482,2	190,1	172,6	2 126,5	2003	0,5	13,5	41,3	5,0	22,7	8,9	8,1	100,0	
2004	9,3	267,5	854,4	109,1	483,9	197,9	195,2	2 117,3	2004	0,4	12,6	40,4	5,2	22,9	9,3	9,2	100,0	
2005	8,7	266,8	862,5	114,7	471,1	202,6	189,7	2 116,1	2005	0,4	12,6	40,8	5,4	22,3	9,6	9,0	100,0	
2006	9,5	253,6	872,4	118,8	486,7	213,6	182,8	2 137,4	2006	0,4	11,9	40,8	5,6	22,8	10,0	8,6	100,0	
2007	7,8	245,7	872,3	121,7	494,4	214,3	186,8	2 143,0	2007	0,4	11,5	40,7	5,7	23,1	10,0	8,7	100,0	
2008	7,1	240,9	832,1	122,5	490,6	219,1	198,5	2 110,8	2008	0,3	11,4	39,4	5,8	23,2	10,4	9,4	100,0	
2009	5,6	217,7	790,3	130,3	486,0	214,6	200,4	2 044,9	2009	0,3	10,6	38,6	6,4	23,8	10,5	9,8	100,0	
Nő									Nő									
1998	12,0	381,9	336,7	269,4	371,1	207,7	93,8	1 672,6	1998	0,7	22,8	20,1	16,1	22,2	12,4	5,6	100,0	
1999	14,4	343,8	350,8	206,4	493,0	220,5	96,8	1 725,7	1999	0,8	19,9	20,3	12,0	28,6	12,8	5,6	100,0	
2000	11,9	323,5	367,9	226,5	485,0	226,1	109,5	1 750,4	2000	0,7	18,5	21,0	12,9	27,7	12,9	6,3	100,0	
2001	10,3	325,6	373,8	225,4	481,6	232,7	105,2	1 754,6	2001	0,6	18,6	21,3	12,8	27,4	13,3	6,0	100,0	
2002	8,4	317,4	378,1	225,1	481,7	242,1	105,3	1 758,1	2002	0,5	18,1	21,5	12,8	27,4	13,8	6,0	100,0	
2003	6,9	288,2	385,6	238,7	496,2	253,4	126,4	1 795,4	2003	0,4	16,1	21,5	13,3	27,6	14,1	7,0	100,0	
2004	5,6	277,3	366,4	225,7	490,5	280,1	137,5	1 783,1	2004	0,3	15,6	20,5	12,7	27,5	15,7	7,7	100,0	
2005	4,5	270,3	361,4	227,9	485,6	289,9	145,8	1 785,4	2005	0,3	15,1	20,2	12,8	27,2	16,2	8,2	100,0	
2006	3,7	252,4	370,8	229,6	490,0	298,2	148,0	1 792,7	2006	0,2	14,1	20,7	12,8	27,3	16,6	8,3	100,0	
2007	3,0	238,6	377,8	233,8	481,8	305,3	142,9	1 783,2	2007	0,2	13,4	21,2	13,1	27,0	17,1	8,0	100,0	
2008	3,2	232,5	358,7	222,3	472,8	322,2	156,9	1 768,6	2008	0,2	13,1	20,3	12,6	26,7	18,2	8,9	100,0	
2009	4,3	213,4	345,0	218,6	462,2	335,0	158,5	1 737,0	2009	0,2	12,3	19,9	12,6	26,6	19,3	9,1	100,0	

**A hazai foglalkoztatás tragikus helyzete
és az okok vizsgálata**

ZÖLD GAZDASÁGÉLÉNKÍTÉS
Lélegzet Alapítvány, 2010

7. melléklet

Az államháztartás konszolidált funkcionális mérlege (pénzforgalmi szemléletben)

Érték: millió forint folyó áron		Forrás: *2008. tény, 2009. és 2010 előirányzat T/10554 sz. törvényjav 2010 kvetéshez					
Kormányzati funkciók Főcsoport neve							
Fő- csop port sz. szám	Cso- port neve	2005. évi teljesítés	2006. évi teljesítés	2007. évi teljesítés	2008. évi teljesítés*	2009. évi előirányzat*	2010. évi előirányzat*
F06	Társadalombiztosítási és jóléti szolgáltatás	3 536 441,3	4 045 552,3	4 276 412,9	4 612 739,8	4 761 318,5	4 708 741,0
F06.a	Táppénz, anyassági, vagy ideig rokk. Jut.	413 199,9	431 267,6	445 596,4	471 154,2	489 018,9	454 366,7
F06.b	Nyugellátások	2 006 733,7	2 213 801,3	2 458 510,9	2 727 199,6	2 789 287,7	2 747 435,6
F06.c	Egyéb társadalombizt. ellátások	108 719,5	92 251,1	94 886,5	98 219,0	97 486,7	97 113,7
F06.d	Munkanélküli ellátások	113 094,3	119 145,5	147 184,9	165 804,1	134 835,0	252 899,5
F06.e	Családi pótlékok és gyerm. járó juttatások	320 612,7	455 835,4	497 483,6	528 345,8	540 613,6	534 178,6
F06.f	Egyéb szociális támogatások	308 444,6	422 551,7	310 418,2	282 284,1	371 128,9	297 541,6
F06.g	Szociális és jóléti intézményi szolgáltatás	265 636,6	310 699,7	322 332,4	339 733,0	338 947,7	325 205,3
F07	Lakásügyek, települési és közösségi tev. és sz.	503 163,5	515 110,4	508 937,5	483 642,6	509 077,1	434550,6
	Társadalombizt, jóléti és lakás együtt	4 039 605	4 560 663	4 785 350	5 096 382	5 270 396	5 143 292
	Kiadások összesen:	11 260 823,4	12 666 103,9	12 996 951,4	13 466 405,5	13 688 872,4	13 276 618,3
	Bevételek összesen:	10 193 197,5	10 467 094,4	11 635 519,2	12 572 711,9	12 904 209,4	12 216 272,1
	Egyenleg:	-1 067 625,9	-2 199 009,5	-1 361 432,2	-893 693,6	-784 663,0	-1 060 346,2

Az államháztartás konszolidált funkcionális mérlege (pénzforgalmi szemléletben)

Az aktuális év GDP százalékában kifejezve							
Kormányzati funkciók Főcsoport neve							
Fő- csop port sz. szám	Cso- port neve	2005. évi teljesítés	2006. évi teljesítés	2007. évi teljesítés	2008. évi teljesítés	2009. évi előirányzat	2010. évi előirányzat
F06	Társadalombiztosítási és jóléti szolgáltatás	16,08	17,03	16,83	17,38	18,25	17,64
F06.a	Táppénz, anyassági, vagy ideig rokk. Jut.	1,88	1,82	1,75	1,78	1,87	1,70
F06.b	Nyugellátások	9,13	9,32	9,68	10,27	10,69	10,29
F06.c	Egyéb társadalombizt. ellátások	0,49	0,39	0,37	0,37	0,37	0,36
F06.d	Munkanélküli ellátások	0,51	0,50	0,58	0,62	0,52	0,95
F06.e	Családi pótlékok és gyerm. járó juttatások	1,46	1,92	1,96	1,99	2,07	2,00
F06.f	Egyéb szociális támogatások	1,40	1,78	1,22	1,06	1,42	1,11
F06.g	Szociális és jóléti intézményi szolgáltatás	1,21	1,31	1,27	1,28	1,30	1,22
F07	Lakásügyek, települési és közösségi tev. és sz.	2,29	2,17	2,00	1,82	1,95	1,63
	Társadalombizt, jóléti és lakás együtt	18,37	19,20	18,83	19,20	20,20	19,27
	Kiadások összesen:	51,21	53,32	51,15	50,73	52,46	49,74
	Bevételek összesen:	46,36	44,06	45,79	47,37	49,45	45,77
	Egyenleg:	-4,86	-9,26	-5,36	-3,37	-3,01	-3,97

GDP milliárd Ft

21 989

23 755

25 408

26 543

26 095

26 690

Forrás: PM, költségvetési zárszámadások és törvényi előirányzatok

8. melléklet

Fogl és ráta EU 2009. Q

Table 4. Employment and employment rates, by country

*3,765 a helyes Hu adat

15-64 years	Employment rates, 2008. (%)				Employment rates, 2009. (%)				2010. e I. Q	Employment (10 ⁶), 2009.				2010. I. Q
	I.Q	II.Q	III.Q	IV.Q	I.Q	II.Q	III.Q	IV.Q		I.Q	II.Q*	III.Q	IV.Q	
EU 27	65,5	66,0	66,4	65,8	64,6	64,8	64,8	64,4		213,696	214,333	214,442	213,211	
Belgium	62,6	62,0	62,6	62,4	61,7	61,5	61,4	61,8		4,389	4,375	4,377	4,417	
Bulgaria	62,6	63,9	65,0	64,3	62,6	63,3	63,1	61,2		3,214	3,249	3,232	3,124	
Czech Republic	66,1	66,6	66,7	66,8	65,6	65,4	65,2	65,3		4,873	4,861	4,846	4,849	
Denmark	77,0	78,4	78,6	78,3	76,2	76,2	76,3	74,2		2,744	2,735	2,737	2,666	
Germany	70,0	70,3	71,3	71,3	70,4	70,8	71,0	71,6	70,1	37,885	37,997	38,000	38,649	
Estonia	69,5	69,8	70,4	69,6	65,3	63,8	63,4	61,7		0,591	0,578	0,576	0,559	
Ireland	68,6	68,1	68,0	65,6	62,8	62,2	61,8	60,6		1,908	1,884	1,870	1,831	
Greece	61,3	62,2	62,2	61,7	61,0	61,6	61,7	60,8		4,401	4,445	4,456	4,391	
Spain	65,1	65,0	64,5	62,8	60,4	59,9	59,7	59,0	56,8	18,939	18,799	18,722	18,484	
France	64,8	65,1	65,4	64,7	64,2	64,7	64,6	63,7		25,527	25,745	25,729	25,400	
Italy	58,3	59,2	59,0	58,5	57,4	57,9	57,5	57,1		22,578	22,819	22,661	22,543	
Cyprus	70,2	71,1	71,0	71,1	69,5	70,2	70,0	70,0		0,365	0,371	0,370	0,371	
Latvia	69,6	69,5	69,0	66,5	64,3	61,4	59,8	58,4		1,002	0,957	0,933	0,910	
Lithuania	63,9	64,6	65,0	63,8	61,0	60,3	60,4	58,7		1,407	1,393	1,395	1,355	
Luxembourg (Grar)	62,8	64,4	63,9	62,6	65,7	65,8	64,8	64,8		0,218	0,217	0,216	0,215	
Hungary	56,1	56,5	57,3	56,7	55,1	55,6	55,5	55,5	54,5	3,736	3,785	3,753	3,751	3,688
Malta	54,7	55,2	56,1	55,0	54,9	54,9	55,1	54,9		0,160	0,160	0,161	0,161	
Netherlands	76,4	77,2	77,5	77,6	77,4	77,0	77,0	76,5		8,486	8,451	8,444	8,392	
Austria	71,0	72,3	72,8	72,2	70,8	71,7	72,3	71,6	71,0	3,954	4,006	4,043	4,007	
Poland	58,0	58,9	60,0	60,0	58,9	59,3	59,9	59,4		15,475	15,606	15,778	15,658	
Portugal	68,1	68,6	68,1	67,9	67,0	66,7	65,8	65,7		4,785	4,762	4,697	4,698	
Romania	57,7	59,7	60,5	58,3	57,4	59,2	60,4	57,4		8,630	8,904	9,065	8,619	
Slovenia	67,1	68,3	70,1	68,8	66,7	67,6	68,3	67,5		0,941	0,954	0,967	0,958	
Slovakia	61,3	61,7	63,1	62,9	61,0	60,4	60,1	59,2	58,0	2,380	2,369	2,357	2,320	
Finland	69,5	72,3	72,1	70,3	68,5	69,8	69,3	67,3		2,413	2,462	2,444	2,375	
Sweden	73,4	74,8	75,7	73,4	72,0	72,7	72,9	71,3	71,2	4,367	4,420	4,435	4,345	
United Kingdom	71,6	71,6	71,5	71,3	70,4	69,6	69,8	69,7		28,328	28,048	28,179	28,164	

Forrás: EUROSTAT, Data in Focus, 35/2009, 87/2009, 12/2010, 22/2010 kiadványok Table 4. megfelelő adatai.

213,696 214,352 214,443 213,212

Luxemburg kiegészítve!

Hungary, köz- munka nélkül**	55,8	55,9	56,8	56,0	54,7	54,7	54,2	54,4	53,6	3,713	3,702	3,670	3,676	3,624
Hungary, köz- munka hatás	-0,3	-0,6	-0,5	-0,7	-0,4	-0,9	-1,3	-1,1	-0,9	-0,0230	-0,0835	-0,0828	-0,0746	-0,0640
Magyarország lemaradása:														
EU 27-től	-9,7	-10,1	-9,6	-9,8	-9,9	-10,1	-10,6	-10,0						
Szlovákiától	-5,2	-5,2	-5,8	-6,2	-5,9	-4,8	-4,6	-3,7	-3,5					

** Lásd a közmunka táblázatok adatait !

9. melléklet

Közmunka adatok (közhasznú foglalkoztatás)

	Éves adatok			
	2008. év ezer fő	2009. év ezer fő	2009/2008 %	változás ezer fő
Költségvetési intézmények összesen	721,9	747,9	103,6	26,0
Költségvetési intézmények közfoglalkoztatás nélkül	691,0	686,9	99,4	-4,1
Közfoglalkoztatás	30,9	61,0	197,6	30,1

Forrás: KSH 27/2010 évi jelentésének 13 és 14. számú táblázata

	Januári adatok			
	2009. január ezer fő	2010. január ezer fő	2010/2009 %	változás ezer fő
Költségvetési intézmények összesen	707,3	734,2	103,8	26,9
Költségvetési intézmények közfoglalkoztatás nélkül	685,0	680,9	99,4	-4,1
Közfoglalkoztatás	22,3	53,3	238,9	31,0

Forrás: KSH 47/2010 évi jelentésének 8. számú táblázata

	Január-februári adatok			
	2009. Jan-Feb ezer fő	2010. Jan-Feb ezer fő	2010/2009 %	változás ezer fő
Költségvetési intézmények összesen	707,9	739,8	104,5	31,9
Költségvetési intézmények közfoglalkoztatás nélkül	686,5	681,7	99,3	-4,8
Közfoglalkoztatás	21,4	58,1	271,0	36,7

Forrás: KSH 62/2010 évi jelentésének 13. számú táblázata

	Január-márciusi adatok			
	2009. Jan-Márc ezer fő	2010. Jan-Márc ezer fő	2010/2009 %	változás ezer fő
Költségvetési intézmények összesen	709,4	747,0	105,3	37,6
Költségvetési intézmények közfoglalkoztatás nélkül	686,4	683,0	99,5	-3,4
Közfoglalkoztatás	23,0	64,0	278,6	41,0

Forrás: KSH 78/2010 évi jelentésének 13. számú táblázata

A február-áprilisi 3 havi közmunka átlagának becslés, a márciusi adatok megismétlésével

Közhasznú foglalkoztatásban résztvevők főbb adatai 200

	Forrás: ÁFSZ		
	2007. év	2008. év	2009. év
Érintett létszám, fő	63 098	63 100	54 823
Belépők aránya (%)	86,7	91,1	
Átlaglétszám	12 259	13 590	
Belépők száma	52 813	57 491	
Ebből:			
Tartósan álláskeresők	4 418	3 916	
Megváltozott munkaképességű felsőfokú végzettségű pályakezdő	2 298	2 101	
	2 182	1 868	
	1 326	1 140	

22,3 53,3

Csak februári adatok

2009. Jan-Fe		2010. Jan-Fe	
ezer fő	ezer fő	ezer fő	ezer fő
		20,6	62,9

Csak márciusi adatok

2009. Jan-Márc		2010. Jan-Márc	
ezer fő	ezer fő	ezer fő	ezer fő
		26,0	75,8
		64,0	próba
		24,2	71,5

10. melléklet

2.1.2. A 15–64 éves népesség korrigált* gazdasági aktivitása 1. változat

*Közmunka teljes létszámát foglalkoztatottból, munkanélküliekhez átcsoportosítva

Foglalkoztatottak	Munkanélküliek	Gazdasági-lag aktívák	Gazdasági-lag nem aktívaka	15–64 éves népesség	Aktivitási arány	Munkanélküliségi ráta	Foglalkoztatási ráta	Közmunkások, ezer fő
3 846,6	296,8	4 143,4	2 676,2	6 819,6	60,8	7,2	56,4	
3 869,4	298,9	4 168,3	2 643,9	6 812,2	61,2	7,2	56,8	
3 905,7	307,4	4 213,1	2 601,9	6 815,0	61,8	7,3	57,3	
3 892,9	309,3	4 202,2	2 610,0	6 812,2	61,7	7,4	57,1	
3 862,8	323,2	4 186,0	2 628,9	6 814,9	61,4	7,7	56,7	
3 910,3	305,1	4 215,4	2 603,7	6 819,1	61,8	7,2	57,3	
3 923,9	318,1	4 242,0	2 572,3	6 814,3	62,3	7,5	57,6	
3 927,1	319,4	4 246,5	2 568,4	6 814,9	62,3	7,5	57,6	
3 876,8	316,0	4 192,8	2 615,3	6 808,1	61,6	7,5	56,9	
3 912,6	296,7	4 209,3	2 586,3	6 795,6	61,9	7,0	57,6	
3 918,6	306,7	4 225,3	2 570,3	6 795,6	62,2	7,3	57,7	
3 879,9	327,5	4 207,4	2 592,0	6 799,4	61,9	7,8	57,1	
3 793,6	356,2	4 149,8	2 650,9	6 800,7	61,0	8,6	55,8	23,8
3 800,2	356,5	4 156,7	2 637,5	6 794,2	61,2	8,6	55,9	37,5
3 857,1	360,8	4 217,9	2 574,3	6 792,2	62,1	8,6	56,8	33,7
3 802,5	384,8	4 187,3	2 602,5	6 789,8	61,7	9,2	56,0	48,2
3 713,0	425,8	4 138,8	2 644,1	6 782,9	61,0	10,3	54,7	23,0
3 701,5	465,2	4 166,7	2 604,8	6 771,5	61,5	11,2	54,7	63,8
3 670,2	517,8	4 188,0	2 578,9	6 766,9	61,9	12,4	54,2	82,5
3 676,4	516,4	4 192,8	2 569,9	6 762,7	62,0	12,3	54,4	74,7
3 624,0	561,8	4 185,8	2 580,7	6 766,5	61,9	13,4	53,6	64,0

11. melléklet

2.1.2. A 15–64 éves népesség korrigált** gazdasági aktivitása 2. változat

*Közmunka teljes létszámát levonjuk a foglalkoztatottból, 50 %-át a munkanélküliekhez átcsoportosítva, a másik 50 %-a gazdaságilag nem aktívokhoz kerül

Foglalkoztatottak	Munkanélküliek	Gazdaságilag aktívak	Gazdaságilag nem aktívaka	15–64 éves népesség	Aktivitási arány	Munkanélküliségi ráta	Foglalkoztatási ráta
3 846,6	296,8	4 143,4	4 143,4	6 819,6	60,8	7,2	56,4
3 869,4	298,9	4 168,3	4 168,3	6 812,2	61,2	7,2	56,8
3 905,7	307,4	4 213,1	4 213,1	6 815,0	61,8	7,3	57,3
3 892,9	309,3	4 202,2	4 202,2	6 812,2	61,7	7,4	57,1
3 862,8	323,2	4 186,0	4 186,0	6 814,9	61,4	7,7	56,7
3 910,3	305,1	4 215,4	4 215,4	6 819,1	61,8	7,2	57,3
3 923,9	318,1	4 242,0	4 242,0	6 814,3	62,3	7,5	57,6
3 927,1	319,4	4 246,5	4 246,5	6 814,9	62,3	7,5	57,6
3 876,8	316,0	4 192,8	4 192,8	6 808,1	61,6	7,5	56,9
3 912,6	296,7	4 209,3	4 209,3	6 795,6	61,9	7,0	57,6
3 918,6	306,7	4 225,3	4 225,3	6 795,6	62,2	7,3	57,7
3 879,9	327,5	4 207,4	4 207,4	6 799,4	61,9	7,8	57,1
3 793,6	344,3	4 137,9	4 161,7	6 800,7	60,8	8,3	55,8
3 800,2	337,8	4 138,0	4 175,5	6 794,2	60,9	8,2	55,9
3 857,1	344,0	4 201,1	4 234,8	6 792,2	61,9	8,2	56,8
3 802,5	360,7	4 163,2	4 211,4	6 789,8	61,3	8,7	56,0
3 713,0	414,3	4 127,3	4 150,3	6 782,9	60,8	10,0	54,7
3 701,5	433,3	4 134,8	4 198,6	6 771,5	61,1	10,5	54,7
3 670,2	476,6	4 146,8	4 229,3	6 766,9	61,3	11,5	54,2
3 676,4	479,1	4 155,5	4 230,2	6 762,7	61,4	11,5	54,4
3 624,0	529,8	4 153,8	4 217,8	6 766,5	61,4	12,8	53,6

12. melléklet

Közfogl2009

Az alkalmazásban állók és közfoglalkoztatottak létszámának alakulása a költségvetési intézményeknél, 2009. I–IV. negyedév

Megnevezés	Alkalmazásban állók létszáma		Ebből: közfoglalkoztatott		Közfogl. 2008-ban	2008. ellenőr:
	ezer fő	% bázishoz*	ezer fő	% bázishoz*		
I. negyedév	709,5	99,2	23,0	96,7	23,8	
II. negyedév	753,3	103,0	63,8	170,1	37,5	
I. félév	731,4	101,1	43,4	141,6	30,6	
III. negyedév	768,9	106,3	82,5	245,0	33,7	
I-III. negyedév	743,9	102,9	56,4	178,2	31,6	
IV. n. év tény			74,7		48,2	
Éves átlag	747,9	103,6	61,0		35,8	35,77588

*Az előző év azonos időszaka=100,0